

Høgskulen på Vestlandet

Samfunnsfag 3, emne 4 - Masteroppgave

MGUSA550-O-2023-VÅR2-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	02-05-2023 09:00 CEST	Termin:	2023 VÅR2
Sluttdato:	15-05-2023 14:00 CEST	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Masteroppgave		
Flowkode:	203 MGUSA550 1 O 2023 VÅR2		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	230
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	27629
----------------------	-------

Egenerklæring *: Ja
Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	13
Andre medlemmer i gruppen:	Deltakeren har innlevert i en enkeltmannsgruppe

Jeg godkjenner avtalen om publisering av masteroppgaven min *

Ja

Er masteroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er masteroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

MASTEROPPGAVE

Hvordan bruker høyre-radikale konspirasjonsteorier til å rasjonalisere egne holdninger?

How do right-wing radicals use conspiracy theories to rationalize their own beliefs?

Gard Nordseth

Kandidatnummer: 230

Navn på masterprogrammet: Samfunnsfag Glu 5.-10. (MGUSA550)

Fakultet: Lærerutdanning, kultur og idrett

Veileder: Astrid Ouahybe Sundsbø

Innleveringsdato: 15.05.2023

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Abstract

In recent decades, conspiracy thinking has gained increasing attention and concern as a potential threat to societal stability and security. This qualitative study examines how three right-wing extremists rationalize their own beliefs?

Through semi-structured interviews with three active right-wing extremist informants who hold different perceptions of reality, where conspiracy theories play a prominent role, the study reveals that the informants have significant mistrust towards societal institutions and society in general. They employ a one-sided approach to gathering information, selectively choosing information that supports their pre-existing beliefs. Furthermore, they present an apocalyptic portrayal of the future, using characteristics and arguments based on prejudices and racist stereotypes about the alleged «enemy». I argue that the findings of this study contribute valuable insights to existing research on how right-wing extremists rationalize their attitudes.

Sammendrag

I løpet av de siste tiårene har konspirasjonstenkning fått økende oppmerksomhet og bekymring som en potensiell trussel mot samfunnets stabilitet og sikkerhet. Dette er en kvalitativ studie som ser på hvordan tre høyre-radikale personer rasjonaliserer holdningene sine. Dette er gjort ved å svare på problemstillingen: Hvordan bruker høyre-radikale konspirasjonsteorier til å rasjonalisere egne holdninger?

Gjennom semistrukturerte intervjuer av tre aktive høyre-radikale informanter med ulike virkelighetsoppfatninger, der konspirasjonsteorier har en fremtredende rolle, søker studien å få innsikt i hvordan de rasjonaliserer sine holdninger.

Resultatene av studien viser at informantene har en betydelig mistillit til samfunnsinstitusjoner og samfunnet generelt. De benytter en ensidig tilnærming til innsamling av informasjon, der de velger ut informasjon som underbygger deres allerede eksisterende oppfatning. Videre presenterer de en apokalyptisk fremstilling av fremtiden der de benytter karakteristikk og argumentasjon som baserer seg på fordomsfulle og rasistiske stereotyper om den angivelige «fienden». Jeg mener at studiens funn tilfører viktig innsikt til eksisterende forskning på hvordan høyre-radikale rasjonaliserer sine holdninger.

Forord

Dette er en avsluttende masteroppgave som del av lærerutdanningen ved Høgskulen på Vestlandet. Den er skrevet innenfor hovedfaget samfunnsfag og utgjør 45 studiepoeng. Målet med oppgaven er å se hvordan dagens høyreradikale rasjonaliserer holdningene sine.

Det å skrive en masteroppgave har vært en krevende, men en svært lærerik prosess. Å få mulighet til å arbeide så intensivt med et tema som interesserer meg, er virkelig givende og jeg er takknemlig for at jeg har fått muligheten til nettopp å gjøre det. Jeg vil starte med å takke informantene mine, som har satt av tid til meg og bidratt med sitt engasjement.

Takk til min veileder Astrid Ouahyb Sundsbø for et godt samarbeid gjennom hele prosessen. Du har utfordret meg og gitt konstruktive tilbakemeldinger. Du har vært til stor hjelp med å konkretisere og spisse oppgaven.

Jeg vil også rette en stor takk til lunsjgruppen på skolen. Det har vært givende å diskutere hverandres oppgaver, og ikke minst om andre ting. Dette har gjort skriveprosessen mye morsommere.

Jeg må ikke minst takke venner og familie for den uvurderlige støtten.

Personlig motivasjon for valg av tema

På Nordstrand der jeg vokste opp herjet det en nynazistisk bevegelse på 1990-tallet. Fra mine storesøsken og andre har jeg hørt historier om hva de var vitne til under denne perioden. I senere tid har jeg sett bilder og hørt rykter om nabo jenten som var medlem i den nynazistiske skinhead gruppen Boot-boys. En av medlemmene i denne gruppen var en av dem som brutalt drepte Benjamin Hermansen i 2001. Drapet var rasistisk motivert og etter denne hendelsen gikk nærmere 40 000 i fakkeltog i Oslo, for å demonstrere mot rasisme. Jeg gikk i dette fakkeltoget og lærte for første gang hva rasisme handlet om. Mange forebyggende tiltak ble satt i gang i 2001 og det ble nærmest slutt på det synlige høyreekstremer miljøet på Nordstrand.

I ettertid har jeg tenkt mye på dette, hvordan kan et slikt miljø utvikle seg så fritt i et fredelig område. Og nabo jenten som nærmest bodde vegg i vegg med oss, hvorfor valgte hun en annen retning enn de andre ungdommene i gaten? Hvordan har det seg at personer med like sosioøkonomiske bakgrunner går forskjellige veier? (Nordseth, 2021).

Disse spørsmålene meldte seg på nytt under koronapandemien. Da observerte jeg at personer som står meg nær hadde et annet narrativ når det gjaldt vaksines og syn på legemiddelindustrien. I starten avfeide jeg utsagnene deres med en gang, dette skapte grobunn for uenigheter og konflikter. Derfor viste jeg etter hvert en større vilje til å forstå og høre hvordan resonnementene hang sammen. Dette resulterte i at jeg ble presentert for flere konspirasjonsteorier, som jeg ikke klarte å påvise var falske. Dermed måtte jeg undersøke disse konspirasjonene og i denne fasen ble jeg stadig introdusert for flere konspirasjonsteorier.

Spørsmålene om nabojenten og nysgjerrigheten for konspirasjonsteorier vokste. Ved å sy sammen høyre-radikalisme og konspirasjonsteorier har denne oppgaven blitt til, ved å undersøke sammensatte temaer, som kan belyse de underliggende argumentene, forklaringene og holdningen som ligger til grunn for høyre-radikale synspunkter og konspirasjonsteorier.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	1
1.1 Temaets relevans	2
2. Litteratur	4
2.1 Ytre høyre	4
2.1.1 Begrepsavklaring	4
2.2 Konspirasjonsteorier	7
2.2.1 Kjennetegn på konspirasjon	8
2.2.2 Hvem er mest tilbøyelig til å utøve konspirasjonstenkning?	9
2.3 Høyre-radikale konspirasjonsteorier	11
2.3.1 Antisemittisme	11
2.3.2 Eurabia – Muslimske innvandring til Vesten	12
3. Metode	13
3.1 Valg av metode	13
3.1.1 Semistrukturert intervju	14
3.1.2 Forskningstradisjon og posisjonaltet	14
3.2 Utvalgsprosess	16
3.2.1 Rekruttering	18
3.2.2 Fremgangsmåte med informanter	18
3.2.3 Rekrutteringsplattformer	20
3.2.4 Reaksjon fra potensielle informanter	22
3.2.5 Min skepsis ovenfor informanter	23
3.3 Gjennomføring av intervju	25
3.3.1 I forkant av intervju	26
3.3.2 I intervjusituasjonen	26
3.3.3 I etterkant av intervjuet	27
3.4 Forskningskvalitet	28
3.4.1 Reliabilitet	29
3.4.2 Validitet	30
3.4.3 Generalisering	31
3.4.4 Fortolkning og kategorisering av datamaterialet	31
4. Resultater	33
4.1 Presentasjon av informanter	33
4.1.1 Alf	33
4.1.2 Bent	34
4.1.3 Cato	34
4.2 Ideologiske overbevisninger	35
4.2.1 Alf	35
4.2.2 Bent	41
4.2.3 Cato	48
4.3 Hatretorikk og språkbruk	54

4.3.1 Dehumanisering	56
4.3.2 Ulikheter	58
4.4 <i>Syn på fremtiden</i>	59
4.4.1 Dagens situasjon (fjerne).....	59
4.4.2 Mistillit til samfunnsinstitusjoner.....	61
4.4.3 Hvilke tiltak bør gjøres?.....	63
Studiens funn og veien videre.....	66
5.1 <i>Oppsummering av viktigste funn</i>	66
5.2 <i>Studiens begrensninger</i>	67
5.3 <i>Videre forskning</i>	69
5. Konklusjon.....	70
Vedlegg	74
.....	78

1. Innledning

I løpet av de siste tiårene har konspirasjonstenkning fått økende oppmerksomhet og bekymring som en potensiell trussel mot samfunnets stabilitet og sikkerhet (PST, 2022). Konspirasjonsteoriene som Anders Behring Breivik forfektet var «Eurabia»- teorien (Dyrendal & Emberland, Hva er konspirasjonsteorier, 2019). Denne teorien hevder at den hvite rase utsettes for et folkemord, og at den vestlige kulturen vil forsvinne. Dette var ifølge han selv en av flere forklaringer på hvorfor han gikk til angrep på regjeringkvartalet og Utøya 22. Juli 2011 (Dyrendal & Emberland, Hva er konspirasjonsteorier, 2019). Breiviks angrep har senere også vært til inspirasjon for andre høyreekstreme i både inn- og utland. Mye av det samme tankegodset var også å se hos Philip Manshaus som ble dømt for drapet på sin stesøster og et terrorforsøk med angrepet på Al-Noor moskeen i Bærum i 2019 (Lindin, Hovet, & Delebekk, 2021).

Flere år etter disse angrepene er trusselen fortsatt til stede i Norge. I den nasjonale trusselvurderingen for 2022 vurderer Politiets sikkerhetstjeneste, heretter PST, det som mulig at høyreekstremister vil forsøke å utføre nye terrorhandlinger (PST, 2022). Videre står det at trusselen i Norge kommer fra personer som radikaliseres av konspirasjonsteorier og antistatlig tankegang. Konspirasjonsteorier er ikke et nytt fenomen, og finnes både på høyre og venstre siden langs den politiske aksen (Dyrendal & Emberland, Hva er konspirasjonsteorier, 2019). I denne oppgaven har jeg valgt en avgrensning ved å sette søkelys på høyresiden. I oppgaven vil jeg å belyse hvordan enkelte i dagens høyre-radikale miljøer i Norge rasjonaliserer sine holdninger. Dette gjør jeg ved å svare på følgende problemstilling:

Hvordan bruker høyre-radikale konspirasjonsteorier til å rasjonalisere egne holdninger?

Problemstillingen består av flere faktorer. Først beskriver den hvem studien skal handle om, deretter blir det lagt et premiss om at konspirasjonsteorier er med på «rettferdiggjøre» holdningene informantene har. Med begrepet «rasjonalisering» har jeg valgt ta utgangspunkt i definisjonen til Aslaksen, der en refererer til hvordan en gir en tilsynelatende

fornuftig forklaring på de holdningene eller handlingene man har for å dekke det som er uakseptabelt (Aslaksen, 2019).

Problemstillingens formulering har vært under utvikling gjennom arbeide med studien. Da dette prosjektet startet var problemstillingen «hvordan rasjonaliser høyre radikale holdningene sine». Dette er en problemstilling som er mer åpen, uten særlig begrensninger, men etter å ha jobbet med dette prosjektet og lest nasjonal og internasjonal forskning på feltet, så er det gjennomgående at konspirasjonsteorier ofte er å finne som et verktøy for rasjonalisering i radikale grupper. Eksempelvis har historikeren Kjetil Baut Simonsen, som har jobbet med konspirasjonsteorier i en årrekke skrevet i kapitlet «holocaustbenektelse på norsk: et historisk perspektiv» hvordan konspirasjonsteorier om holocaustbenektelse blant NS-veteraner ble brukt til å rettferdiggjøre nasjonalsosialistenes antisemittiske politikk før under og etter andre verdens krig (Simonsen, 2021). Det ble videre funnet ut at NS-veteranene brukte konspirasjonsteorier aktivt som forsvarsstrategi for å rettferdiggjøre egne handlingsvalg (Simonsen, 2021, s. 197).

1.1 Temaets relevans

Hva er grunnen til at jeg skal skrive om dette? Som en så i innledningen til oppgaven så har jeg personlig motivasjon for valg av tema. Dette er jeg ikke alene om ettersom terrorenangrepet 22. Juli 2011 rammet hele som nasjon hardt. Et annet element er at jeg som kommende lærer vil ha nytte av å heve kunnskapsnivået om fenomenet ytre høyre og være bevist ulike holdninger i samfunnet, på internettet og sosiale medier. Dette vil kunne bidra til å oppdage destruktive tanker og adferd tidlig nok til å iverksette tiltak og skape rom for en åpen dialog som kan forebygge ekstreme handlinger.

Dette tror jeg er særlig viktig ettersom vi i økende grad blir eksponert for ulike holdninger og ideologier på internett. Eksempelvis så er et velkjent uttrykk «fra gata til data». Med dette menes det at en tidligere kunne se de som tilhørte ytre høyre i sosiale arenaer, da de var glattbarberte på hode med i en karakteristisk klesstil der de ofte gikk med korte jakker og, oppbrettede bukser med støvler (Bjørge & Gjelsvik, 2015). På denne måten skilte de seg ut, og var synlig. En viktig endring som har skjedd i løpet av de siste tiårene er at arenaene for

ekstremisme aktivisme i stor grad har flyttet seg fra fysiske møter og gateaktivisme over til internett og sosiale medier (Bjørge, Døving, Emberland, Gjelsvik, & Haanshuus, 2018, s. 31). Dette kan gjøre at terskelen for å delta i diskusjoner og meningsutveksling blir lavere og det blir lettere å finne meningsfeller på nettet enn ute i tradisjonelle sosiale rom. På sikt kan sosiale medier bli brukt til å få sine meninger bekreftet av meningsfeller og dermed få et sterkere og radikalisert verdenbilde (Bjørge et al., 2018). På denne måten kan en si at aktivismen har gått fra gata til data og dermed blir vanskeligere å oppdage.

1.1.2 Trusselvurdering

PST er Norges nasjonale innenlandske etterretning og sikkerhetstjeneste. PST har som oppgave å forebygge og etterforske alvorlig kriminalitet mot nasjonens sikkerhet. Dette betyr blant annet at tjenesten skal identifisere og vurderer trusler Norge står ovenfor (PST, 2022, s. 1). Hvert år kommer en rapport der PST kommer med en ugradert redegjørelse for det sammensatte trusselbildet norske samfunnet står ovenfor dette året. I den nasjonale trusselvurderingen for 2022 trekker PST frem at det er mulig at høyreekstremister vil forsøke å gjennomføre terrorhandlinger i 2022. Med bruk av ordet mulig menes det at er like sannsynlig som usannsynlig. Altså mellom 40-60% sannsynlighet. Terrortrusselen kommer først og fremst fra personer som er radikalisert gjennom deltakelse i høyreekstre digitale nettverk. Deres fiendebilde omfatter etniske og religiøse minoriteter, norske myndigheter, politikere, LHBT bevegelsen, samt tradisjonelle medier. Videre står det i rapporten at tallet på høyreekstre terrorhandlinger i Europa har vært stabilt siden 2020, med få gjennomførte angrep (PST, 2022, s. 15).

Som tidligere nevnt har ikke ytre høyre som ideologi forsvunnet, den er bare mindre synlig. Mye av forskningen på feltet i Norge er gjort ved bruk av innholdsanalyse som metode, der en analyserer tekstene og publikasjoner blant kjente høyre-radikale personer i Norge. Det jeg har hatt vanskeligheter med å finne er intervjuer med høyre-radikale personer eller annen dokumentasjon hvor de i større grad kan forklare, utdype, og rasjonalisere egne holdninger. Mitt bidrag til forskningen vil derfor være å belyse hvordan enkelte i det høyre-radikale miljøet i dag i Norge rasjonaliserer egne holdninger gjennom intervju som metode.

2. Litteratur

Under dette kapittelet vil det bli presentert forskningsartikler og rapporter som beskriver ytre høyre, dens trussel og konspirasjonsteorier. Tanken er at dette kan bidra til få en større innsikt i hva som angår disse temaene.

2.1 Ytre høyre

Med økt søkelys på disse kreftene dukker det stadig opp begreper som ytre høyre, høyre-radikal, høyreekstrem, etnonasjonalisme og kulturnasjonalisme. Jeg ønsker å gå gjennom hva oppgaven legger til grunn når disse begrepen blir brukt.

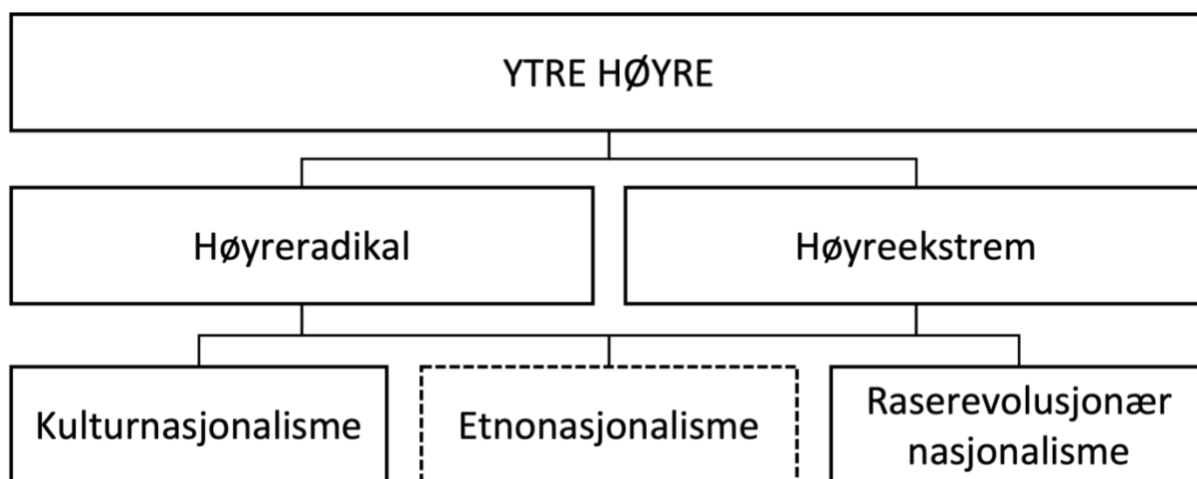
2.1.1 Begrepsavklaring

Benevnelsen høyre og venstre stammer fra partigrupperingens plassering i den franske nasjonalforsamlingen etter den franske revolusjonen i 1789. Hvor de som støttet revolusjonen og dens prinsipper om frihet, likhet og brorskap satt på venstre side av salen, mens de konservative monarkistene som ønsket å beholde en samfunnsorden basert på privilegier, satt på høyre side av salen (Ravndal, 2017, s. 6). Selv om høyre/venstre betegnelsen er vilkårlig, kan denne dimensjon likevel gi mening i økonomisk sammenheng, da en ofte viser til at venstre siden ønsker små økonomiske forskjeller mellom grupper i samfunnet, og er villig til å skattlegge dem med høyest inntekt for å bidra til dette. Høyre siden ser på ulikhet som unngåelig og naturlig. De er i større grad villig til å akseptere økonomiske forskjeller mellom grupper i samfunnet (Stortinget, 2022).

Det er heller ikke uproblematisk å skille mellom begrepene «ekstremisme» fra det som er radikalt. Det som kan virke som radikalt eller avvikene for noen kan være helt i tråd med andres verdier, uten at det er ekstremistisk. I denne oppgaven vil jeg bruke PST sin tolkning av begrepet ekstremisme: Med ekstrem mener PST aksept for bruk av vold for å oppnå politiske, religiøse eller ideologiske mål. En ekstremist aksepterer bruk av vold, men bruker ikke nødvendigvis vold selv (PST, 2022, s. 5).

Men ekstremisme-begrepet blir også ofte knyttet til politiske ideologer og bevegelser som avviser samfunnets kjerneverdier og prinsipper om demokratiet, selv om man ikke direkte går inn for bruk av vold. Det kan dermed skape uskarpe overganger fra dette og inn mot høyre-radikale grupper som hevder at de støtter demokratiet. De fremmer sin misnøye med at fremmede ikke skal ha noen rettigheter eller utvises fra Norge (Bjørge et al., 2018).

Masteroppgaven bruker de samme begrepene som Benjamin Teitelbaum beskrev i boken «Lions of the North» (Benjamin, 2017). Som en ser ut fra illustrasjonen under ser man at det ytre høyre blir brukt som en sekkebetegnelse. Hovedskillet mellom det ekstreme og det radikale høyre handler om synet på demokratiet samt bruken av vold. Videre i steg tre kan en dele disse kategoriene inn i tre nye bolker. «Kulturnasjonalisme, etnonasjonalisme og raserevolusjonær nasjonalisme».

(Bjørge et al., 2018, s. 3).

2.1.2 Kulturnasjonalisme

Den som er lengst til venstre i illustrasjonen og som kan sies å være lengst til venstre når det kommer til ideologi og standpunkt er Kulturnasjonalisme. Kulturnasjonalisme er en politisk ideologi som legger vekt på nasjonal kultur og tradisjoner som grunnlag for nasjonal identitet og samhold (Bjørge et al., 2018). Grupper som omfavner kulturnasjonalisme, er ofte bekymret for at innvandring og kulturelt mangfold kan true eller svekke nasjonale verdier og tradisjoner. Ofte blir de omtalt som innvandringsmotstandere og/eller islam kritikere. Kjente grupper/grupperinger i Norge er Stopp islamiseringen av Norge også kalt

SIAN, samt politiske partier som Fedrelandspartiet og Demokratene. Disse grupperingene operer i hovedsak innenfor demokratiets rammer, de tar avstand fra vold og kan i ulik grad kalles høyre-radikale, men ikke høyre-ekstreme. Det som skiller denne gruppen fra «rase-revolusjonær» og «etnonasjonalisme» er at de ikke er opptatt av rasemessige forskjeller, med de er opptatt av kulturelle forskjeller. De er også mer åpne for liberale verdier som homofiles og kvinners rettigheter (Bjørge et al., 2018, s.28).

2.1.3 Etnonasjonalisme

I midten på tredje rad finner vi Etnonasjonalisme. Disse gruppene unngår helst å snakke om rase, men snakker heller om etnisk identitet. De hevder gjerne at alle etnisiteter er likeverdige, men at de skal og bør holdes adskilt for å utvikle sine særtrekk. Kulturblanding er derfor skadelig da det kan forekomme assimilering. Gruppene tar avstand fra sentrale liberale verdier, og fremmer konservativt syn på kjønnsroller. De tar vanligvis avstand fra politisk vold, men bryter i stor grad med samfunnets grunnleggende verdier som menneskerettigheter, demokrati og likestilling. Eksempler på etnonasjonalistiske bevegelser i Norge, er partipolitiske Alliansen. Organisasjonen hevder å kjempe for ytringsfrihet og beskyttelse av vestlige verdier, men er mot det de ser på som trusler fra innvandring og islam (Bjørge et al., 2018, s.28).

2.1.4 Raserevolusjonær nasjonalisme

Den som er lengst til høyre i illustrasjonen og som kan sies å være lengst til høyre når det kommer til ideologi og standpunkt er raserevolusjonær nasjonalisme. Raserevolusjonær nasjonalisme er en ideologi som legger vekt på rase og nasjonalisme, og de som er i denne kategorien hevder at den ariske rasen er overlegen over alle andre raser. Det er en ideologi som er inspirert ble tatt i bruk av Hitler og nazismen og som også inkluderer andre ekstreme elementer, som antisemittisme og forakt for demokratiet.

Personer eller grupper med slike holdninger omtales og beskriver ofte seg selv som nynazister. De er beryktet for å legitimere vold for å fremme sine synspunkter. Grupper som Den Nordiske Motstandsbevegelsen (DNM) og Vigrid i Norge er eksempler på organisasjoner

som forfekter denne ideologien. DNM og Vigrd er klassiske høyreekstremister og er en del av den økende trenden med høyreekstremisme i Europa. De har begge en autoritær tilnærming til politikk og ønsker å avskaffe demokratiet og erstatte det med en fascistisk stat (Bjørge et al., 2018). De mener også at nasjonen skal være homogen og at innvandrere og minoriteter skal utvises eller assimileres. I tillegg til å vise vilje til voldelige handlinger har disse gruppene også en rekke andre aktiviteter som er rettet mot å spre ideologien sin. Dette inkluderer publisering av propaganda, demonstrasjoner og samlinger. De bruker telegram andre sosiale medier som en plattform for å spre sine synspunkter og rekruttere nye medlemmer (Bjørge et al., 2018).

I arbeidet med dette prosjektet har det vist seg at det ikke er skarpe skillelinjer mellom disse retningene. Noen grupperinger er nokså løse og personer i de nevnte miljøene kan ha en fot i hver leir, eller bevege seg mellom dem. Eksempler på dette vil komme frem senere i dette forskningsprosjektet.

2.2 Konspirasjonsteorier

I arbeid med dette prosjektet har det vist seg at konspirasjonsteorier har en sentral rolle i hvordan personene jeg snakker med forklarer og rasjonaliserer holdningene sine. For å kunne besvare problemstillingen som er stilt, er det derfor sentralt å ta for seg hva konspirasjonsteorier er.

Når man anser det som sannsynlig at noen har sammensverget seg, sier vi gjerne at det er en konspirasjon. Ofte vet en ikke helt sikkert om det har funnet sted, og en reserverer ordet for spesielt tvilsomme fortellinger, særlig fortellinger der «faktaene» er høyest tvilsomme og udokumenterte. Teoriens premisser og konklusjoner er preget av merkelige og ofte ulogiske resonnementer (Dyrendal & Emberland, Hva er konspirasjonsteorier, 2019, s. 15). Begrepet dekker først og fremst fortellinger om skjulte sammensvergelses som står bak negative og destruktive hendelser, der det blir utpekt en fiende. Hvem eller hva denne fienden er kan variere fra teori til teori, men ofte handler det om mektige, skjulte og onde aktører som har skylden for den ulykken en selv føler på (Dyrendal & Emberland, Hva er konspirasjonsteorier, 2019).

Det å tenke konspiratorisk er ikke noe nytt, det har en lang historie og det finnes mange forskjellige typer som appellere til ulike politiske, etniske og religiøse identiteter. Det er enkelt å komme med eksempler på virkelighetsfjerne konspirasjonsteorier. Eksempelvis at jorden er flat og/eller at den engelske kongefamilien egentlig er utenomjordisk reptiler. Det er lett å riste på hode av slike forestillinger og en står dermed i fare for å sykeliggjøre fenomenet. Det gjelder ikke de konspirasjonene som blir fremlagt i dette prosjektet. Prosjektets mål er å ta de konspirasjonsteoriene informantene fremlegger på alvor. Historien har vist er at enkelte konspirasjoner har ført til katastrofale følger, eksempelvis jødeutryddelsen under andre verdenskrig. Slike konspirasjoner er ikke uvanlig i det høyre-radikale og ekstreme miljøet i Norge og utlandet.

2.2.1 Kjennetegn på konspirasjon

Masteroppgaven legger den amerikanske statsviteren Michael Barkun sin defensjon på konspirasjon til grunn. Han oppsummerer konspirasjonsteori slik: "The belief that an organization made up of individuals or groups was or is acting covertly to achieve some malevolent end" (Barkun, 2013, s. 3). Videre peker Barkun på tre punkter som kjennetegn på et konspiratorisk verdensbilde

1. Ingenting er tilfeldig. Alle hendelser er resultater av beviste villende handlinger.
2. Ingenting er hva det ser ut til å være.
3. Alt henger sammen med alt. Det finnes mønstre overalt for dem som er i stand til å se dem (Barkun, 2013, ss. 3-4).

Som en ser ut fra denne tredelingen kommer det frem flere viktige poeng. To av dem handler om mistillit «ingenting er hva det utgir seg for», og at det finnes en sterk tendens til å se forbindelser der det i utgangspunktet ikke eksisterer «alt henger sammen og ingenting er tilfeldig». Ved å tenke at ingenting er tilfeldig og alt henger sammen, legitimerer man troen på at det som skjer er resultat av utarbeidete plan, en plan som da ofte er utarbeidet av en fiende. Denne mistilliten kommer tydelig til uttrykk når en snakker med en person som forfekter disse teoriene.

En vanlig argumentasjon og strategi for en konspirasjonsteoretiker er å kun søke etter avvik, feil og motsigelser i en gitt teori eller forklaring. Denne metoden kan være effektiv for å avdekke svakheter i det som allerede er konsensus, og bidra til at en stiller gode spørsmål ved gitte sannheter, slik at en får ny innsikt. Men det ensidige fokuset og den selektive holdningen til informasjon kan gjøre at en dropper normale forskningsprosedyrer. Konspirasjonsteoretikere har en tendens til å være kritiske kun når konklusjonen ikke passer med deres ønsker, og de ignorerer eller avviser informasjon som ikke støtter deres allerede eksisterende virkelighetsoppfatning. Dette kan igjen føre til at de lukker seg inne i sirkulasjonsslutninger og ikke tar hensyn til alternative forklaringer. Dette ved å påstå at fraværet av bevis nettopp beviser at den skjulte sammensvergelse faktisk finnes. Dette medfører at konspirasjonsteoretikere ofte leter etter sammenhenger for å avdekke de skjulte sammenhenger i samfunnet.

For å tydeliggjøre poenget, la oss si: Enkelte høyre-radikale mener at Jonas Gahr Støre har hemmelige møter med muslimske ledere for å planlegge masseinnvandring til landet. Hvis en da påpeker at Støre ikke har møtt noen muslimske ledere mens han har vært statsminister. Vil selve fraværet møtedatoer, bilder eller notater på dette være selve beviset på at sammensvergelsen har skjedd i det skjulte, for å ikke bli avslørt.

I sum kan denne formen for forskningsmetode i mange tilfeller være sunn, men det er viktig å også anvende kritisk tenkning på det som allerede er konsensus. Det er også viktig å kreve like god og nøye underbygget dokumentasjon for alternativ teori som for den eksisterende teorien som den skal erstatte. Å ignorere eller avvise informasjon som ikke passer med ens forutinntatte oppfatninger, fører ikke til en god vitenskapelig praksis (Dyrendal & Emberland, Hva er konspirasjonsteorier, 2019, s. 28).

2.2.2 Hvem er mest tilbøyelig til å utøve konspirasjonstenkning?

Det å tenke konspirasjon teoretisk er på mange måter normalt. Som biologiske vesener må en være i stand til å oppdage fare tidlig, særlig fare som potensielt kan skade oss. For eksempel kan skyggen som beveger seg bak treerne være skapt av vinden, men det kan også være et farlig rovdyr. De som er påpasselige har dermed større sjanse for å overleve, enn

personer som aldri reagerer. Mennesker sammensverger seg hele tiden med og mot hverandre. Vi er sosiale som planlegger og samarbeider om ting vi ofte holder hemmelig for andre. Slik kan det dannes «inn grupper» og «ut grupper». Denne gruppefølelsen kan også skape «vi» og «dem» grupperinger. Dette er våre verdier, og de er ikke de samme verdiene som andres. Når en trekker slike gruppebaserte grenser, tenker vi enklere om «de andre» enn om våre egne verdier. Dermed ser man færre nyanser og forskjeller i andre grupper enn vi ser i hos oss selv. På et vis betegner man seg og «vi» individer, mens «de andre» blir gjort mer homogene og blir i stor grad betraktet som et vesen med én vilje (Dyrendal & Emberland, Hva er konspirasjonsteorier, 2019, s. 44). Særlig i høyre-radikale miljøer vil slike konspirasjoner bli brukt om innvandrere, der en hevder at de er styrt av styrt av blant annet etnisitet, religion og kultur. På denne måten blir deres tro på en konspirasjonsteori brukt som en identitetsmarkør i et sosialt felleskap (Dyrendal & Emberland, Hva er konspirasjonsteorier, 2019).

Selv om vi er sosiale dyr, og ofte søker etter andre å samarbeide med, er det likevel noen mennesker som scorer høyere på det en kaller «konspirasjons-mentalitet». Jo høyere man scorer på konspirasjonsmentalitet, jo mer tilbøyelig er man til å tro på spesifikke konspirasjonsteorier. «Mennesker med lavere utdanning, dårligere økonomi, flere sosiale problemer og som kommer fra utsatte minoriteter, scorer gjerne høyere på generell konspirasjonstenkning enn gjennomsnittet» (Dyrendal & Emberland, Hva er konspirasjonsteorier, 2019, s. 46). En av de psykologiske forklaringene på dette er at mennesker opplever forskjellig hyppighet og grader av usikkerhet og frykt etter hvordan de befinner seg samfunnsmessig eller geografisk. I stressende situasjoner er vi imidlertid mer tilbøyelig til å bli overdrevent opptatt av faresingler og konspirasjonsteoriene og kan dermed bli brukt til å skape fortellinger, årsaksforklaringer og hjelp til å skape mening og ikke minst kan de skape en følelse av kontroll og sammenheng (Dyrendal & Emberland, Hva er konspirasjonsteorier, 2019). Selv om teoriene kan være adskilte kan en se at konspirasjonstroende over tid beveger seg fra den ene typen konspirasjon til den andre.

Forskning viser at den som tror på én konspirasjonsteori, er mer tilbøyelig til også tro på andre konspirasjonsteorier» (Dyrendal & Emberland, Hva er konspirasjonsteorier, 2019, s. 26). Dette har en sammenheng med det som ble beskrevet om hvordan

konspirasjonsteoretikere argumentere og bruker selektiv informasjonsinnhenting da de argumentere for sitt synspunkt. Dette kan for eksempel være å benekte vitenskapelige fakta og eller å trekke frem eksempler på egenopplevde situasjoner som støtter oppfatninger om at bestemte grupper er ansvarlige for negative samfunnsforhold. På denne måten kan høyre-radikale skape en alternativ virkelighetsoppfatning som er i tråd med allerede eksisterende ideologi og verdier.

2.3 Høyre-radikale konspirasjonsteorier

I arbeidet med dette prosjektet har jeg blitt eksponert for mange teorier, men jeg vil nå ta for meg de to mest sentrale.

2.3.1 Antisemittisme

Historisk sett har Europa ofte pekt på jødene som en fiende. Denne forestillingen er en gammel forestilling man kan spore helt tilbake til høymiddelalderen (Dyrendal & Emberland, Hva er konspirasjonsteorier, 2019, s. 103). Noen av grunnen til dette blir pekt på at i alle samfunn så trenger man å lage noen syndebukker. Jødene var ofte fattig, marginal minoritet som levde midt i Europe, var lett identifiserbare som gjorde det lett å gjøre dem til syndebukker (Emberland, 2022).

I 1903 kom boken «Sions vises protokoller» skrevet av den russiske forfatteren Sergei Nilus. Nilus påstod at protokollene var basert på et hemmelig dokument skrevet av en gruppe jødiske ledere som plana å ta over verden ved å manipulere finansmarkedene, politiske partier og mediene. Dette ved å plassere jødiske menn i viktige maktposisjoner (Dyrendal, 2023). Protokollene ble raskt spredt i Russland og ut i resten av Europa og USA. Den ble brukt som et bevis på en «jødisk verdenskonspirasjon» av antisemittiske grupper og enkeltpersoner. Teksten ble også brukt som et propaganda-verktøy av nazistene under andre verdenskrig, og ble brukt til å rettferdiggjøre deres forfølgelse og drap på jøder. Til tross for populariteten til boken, så ble det allerede i 1921 avslørt at boken er forfalskninger og plagiat sammensatt av flere tekster, som er basert på eksisterende antisemittiske stereotyper og fordommer (Dyrendal & Emberland, Hva er konspirasjonsteorier, 2019). Eksempelvis er en vanlig påstand at jøder kontrollerer bank og finanssektoren, noe som

gjenspeiler stereotypen om at jøder er grådige pengesterke og at de kontrollerer mediene for å tjene egne interesser.

Til tross for dette forhindret ikke at høyreorienterte, fascistiske og antisemittiske aktører å bruke det som deres viktigste del i propagandaarsenal. Fra første stund ble denne konspirasjonen brukt for å legitimere maskere under oktoberrevolusjonen i 1917, der neste to hundre tusen jøder ble drept (Dyrendal & Emberland, Hva er konspirasjonsteorier, 2019, s. 8). Særlig katastrofale virkninger fikk denne konspirasjonen og dens ideologi under andre verdenskrig, der seks millioner mennesker ble drept (Banik, 2023).

Nazismens grusomheter og kjennskap til Holocaust har imidlertid ikke stanset «Sions vises protokoller» til å spre seg til å bli en av verden bredest distribuerte tekster. Noe av forklaringen på dette er at tekstene kan bli sett på som «åpen». Den kan forstås som antisemittisk, anti-frimurer, anti moderne og apokalyptisk. Dette har nok gjort at den kan bli brukt av både nynazister, kristen-fundamentalister og islamister (Dyrendal & Emberland, Hva er konspirasjonsteorier, 2019).

2.3.2 Eurabia – Muslimsk innvandring til Vesten

Eurabia-teorien er en konspirasjonsteori som antyder en gradvis islamisering av Europa gjennom et strategisk samarbeid mellom ledere i Europa og den arabiske verden (Dyrendal & Emberland, Hva er konspirasjonsteorier, 2019). Teorien har fått sitt navn fra sammensetningen av ordene «Europa» og «Arabia», som danner ordet «Eurabia». Denne teorien ble spesielt fremtredende etter utgivelsen av boken «Eurabia: The Euro-Arab Axis» av den jødisk-britiske forfatteren Gisèle Orebi, som også går under pseudonymet Bat Ye'or, i 2005. I boken argumenterer Bat Ye'or for at det har eksistert et nært samarbeid mellom Europa og den arabiske verden siden 1970-tallet (Strømmen, 2021). Dette samarbeidet inkluderer innvandring av muslimer til Europa, opprettelse av islamske institusjoner og gradvise endringer i europeisk kultur og samfunn for å imøtekomme muslimske krav.

Ifølge Eurabia-teorien har målet med dette samarbeidet vært å etablere en europeisk-islamsk enhet, kjent som et «kalifat», som vil true Europas demokratiske og kristne verdier og kultur (Dyrendal & Emberland, Hva er konspirasjonsteorier, 2019, s. 117). Teorien hevder

at dette samarbeidet har vært skjult og at europeiske ledere har solgt Europa til muslimske land for økonomiske fordeler, som olje (Wolff, 2022)

Anti-islamske bevegelser har tatt imot Ye'ors bøker med åpne armer, selv om bøkene hun har skrevet mangler bevis og referanser på sammensvergelsen, men heller bygger på kjente generaliseringer og stereotyper om muslimer og islam. Eksempelvis tar teorien ikke hensyn til at variasjonen blant muslimer, men heller beskriver de som en homogen gruppe med et og samme politisk og religiøse synspunkter. Teorien ignorerer også helt det faktum at europeisk kultur alltid har blitt påvirket av ulike innvandregrupper og religioner, som del av et mangfold. Dette har Fjordmannen og andre høyreekstreme bloggere, valgt å se bort fra. Fjordmann blir beskrevet som en viktig inspirasjonskilde for Anders Behring Breivik (Halvorsen, 2021). Der det vises til at han har lest og sitert Fjordmann og hans ideer i sitt manifest. Der Breivik blant annet peker på hvordan muslimene skal ta over Europa ved å vise til muslimers høye fødselsrate, i forhold til etniske nordmenn.

3. Metode

I dette kapittelet vil jeg gjøre rede for valget av metode, tilnærming, utvelgelsesprosess, rekruttering og forskningskvalitet.

3.1 Valg av metode

Under prosjektet har flere metoder blitt vurdert. Helt i begynnelsen ble det diskutert om det var mulig å gå undercover i et høyre-radikalt miljø, og avdekke hva som rørte seg innad i miljøene. Dette syns jeg var svært appellerende og spennende, men ble senere vurdert som for ambisiøst og vanskelig, med tanke på tid, men også på grunn av egen sikkerhet.

Videre ble det vurdert å en kombinasjon av kvalitativ innholdsanalyse og semistrukturert intervju. Denne måten å jobbe på kalles metodetriangulering (Gleiss & Sæther, *Forskningsmetode for lærerstudenter. Å utvikle ny kunnskap i forskning og praksis*, 2021). Ved kombinere disse to metodene kunne jeg utnytte styrkene til begge tilnærmingene, slik at en først analyserer teksten de har publisert på nettet, for deretter å følge opp interessante funn enda tettere ved å intervju informantene. På denne måten kunne jeg ha

belyst problemstillingen fra ulike innfallsvinkler og kanskje ville denne metoden også gitt utslag på hvordan personen rasjonaliserte annerledes på nett enn i en intervjusituasjon.

Denne metoden ble også lagt til side ettersom de kjente høyre-radikale nettsidene ikke har én ansvarlig redaktør, og kan dermed ikke stå til ansvar for det som blir publisert. En annen faktor er det at det høyre-radikale miljøet i Norge er såpass lite og dermed ville det vært vanskelig å gjennomføre med tanke på etiske hensyn, og da særlig anonymisering av informanten. Grunnen til dette er fordi leseren av denne oppgaven da enkelt kunne søkt opp sitater og på den måten funnet ut hvem som hadde deltatt i studien.

Det ble derfor etter veiledning besluttet at jeg kun skulle ha en kvalitativ tilnærming og semistrukturert intervju som metode.

3.1.1 Semistrukturert intervju

I forskningsprosjektet blir semistrukturert intervju benyttet. Dette er en populær metode innen kvalitativ forskning, hvor målet er å øke forståelsen av fenomener knyttet til mennesker og situasjoner i deres livsvirkelighet (Dalen, 2013). Semistrukturert intervju innebærer at jeg forbereder spørsmål i forkant av intervjuet og lager en intervjuguide. Rekkefølgen på spørsmålene som stilles kan tilpasses hvert enkelt intervju ut, og jeg har anledning til å stille flere eller mer konkrete oppfølgingsspørsmål utenfor hva som er tenkt, hvis interessante svar eller uante vendinger avdekkes under intervjuet (Gleiss & Sæther, *Forskningsmetode for lærerstudenter. Å utvikle ny kunnskap i forskning og praksis*, 2021, s. 80). Dette gir rom for at Informanten har anledning til å reflektere over sine holdninger, opplevelser, hendelser samt informantens forhold til sin livsverden. Med livsverden menes det hvordan informanten oppfatter sin hverdag og hvordan han/hun forholder seg til den (Dalen, 2013).

3.1.2 Forskningstradisjon og posisjonalitet

I mitt forskningsprosjekt har jeg til hensikt å undersøke hvordan informantene rasjonaliserer holdningene sine. Spesifikt søker jeg å avdekke de begrunnelser og argumenter som brukes. For å oppnå en dypere forståelse av dette fenomenet har jeg valgt å ta utgangspunkt i fenomenologisk tradisjon. Den fenomenologiske tilnærmingen representerer en vitenskapelig retning som legger vekt på hvordan individer opplever og erfarer verden rundt

seg, med fokus på deres subjektive og bevisste oppfatninger. Denne tilnærmingen understreker at det ikke eksisterer noen objektiv virkelighet som kan observeres utenfra, men at virkeligheten skapes gjennom individuelle erfaringer og oppfatninger (Grønmo, 2016, s. 392). I intervju situasjonen har dette til tider vært noe anspent, da informanten og jeg har ulik virkelighetsoppfatning på enkelte områder. I en slik situasjon har jeg tatt på meg en profesjonell rolle der jeg tenker at det ikke er oppgavens hensikt å motbevise eller arrestere eller kritisere argumentene som blir presentert. Som et resultat av dette vil noen uttalelser og synspunkter stå uimotsagt, men jeg har tiltro til at leseren vil være kritisk til enkelte subjektive holdninger og stereotyper som forekommer i oppgaven. Da dette ikke må forveksles med pålitelig evidensbasert forskning eller andre sannheter.

Dette beviste forholdet har jeg også hatt i arbeidet med analysen. Jeg har tatt utgangspunkt i den sosialkonstruktivistiske tradisjonen. Denne tradisjonen tematiserer språkets rolle i kommunikasjonen. Et sosialkonstruktivistisk perspektiv tar utgangspunkt i at virkeligheten og kunnskap skapes gjennom sosiale prosesser og samhandling mellom mennesker (Gleiss & Sæther, 2021). En viktig del av dette perspektivet er en forståelse av språk som en struktur som brukes for å skape mening, og hvor det foregår en kamp om definisjonsmakten. Denne kampen om definisjonsmakten kan utspille seg gjennom hvilke begreper og kategorier som brukes for å beskrive og sette ord på virkeligheten (Gleiss & Sæther, *Forskningsmetode for lærerstudenter. Å utvikle ny kunnskap i forskning og praksis*, 2021, s. 121). Språkets rolle og struktur som er i stadig endring og utvikling, og begreper som tidligere ble brukt til å beskrive ulike grupper av mennesker kan nå oppleves som stigmatiserende og nedsettende. Et eksempel på dette er hvordan ulike begreper har blitt brukt for å referere til personer med mørk hud opp gjennom historien. Begrepene har endret seg over tid, og noen tidligere brukte begreper kan nå oppleves som stigmatiserende og nedsettende. Dette viser hvordan språk og definisjonsmakten er en viktig del av sosiale og kulturelle prosesser, og hvordan de kan påvirke hvordan vi forstår og opplever verden rundt oss.

Det er også viktig å være bevisst på min egen posisjonaltet i forskningsprosjektet da dette kan være med å påvirke hvilke svar jeg får fra informantene, samt hvordan jeg analyserer, tolker og formulerer datamaterialet. Eksempelvis kan det hende at informanten begrenser sine ytringer av flere grunner. Det første kan være at vi ikke har bygget opp den

nødvendige tilliten til hverandre, og informanten da kan være usikker på hvordan jeg vil reagere på enkelte uttalelser. Det kan også tenkes at informanten modererer seg og bruker andre beskrivelser og uttrykk med tanke på at hen vet at jeg skal bli lærer, og derfor kan prøve å påvirke meg slik at jeg kan nå påvirke fremtidige elever. Til slutt, og ikke minst kan det være at jeg er av samme etnisitet som personen jeg intervjuer ha betydning. Dette er særlig sentralt i mitt forskningsprosjekt da informantene jeg intervjuer har radikale holdninger når det kommer til innvandring og andre minoriteter. Det kan derfor tenkes at jeg ville fått andre svar hvis jeg hadde etnisitet lik informantens «fiendebilde».

3.2 Utvalgsprosess

I mitt masterprosjekt har jeg valgt å rette fokuset mot en spesifikk målgruppe, nemlig aktive høyreradikale personer i Norge. For å finne potensielle kandidater til studien har jeg oppsøkt ulike nettsteder. I tillegg til de overnevnte kriteriene hadde jeg også forhåndsbestemte kriterier:

- Over 18 år
- Representere seg selv
- Uttalt seg offentlig om høyreradikale temaer
- Forskeren (jeg) er trygg på at informantene har hatt sine holdninger i en lengre periode

Som man ser ut fra rammene, er dette ikke et representativt utvalg av befolkningen i Norge. Disse kriteriene har vært viktig å bruke gjennom hele prosjektet. Når man utformer kriterier for et strategisk utvalg, er det viktig å være bevisst på de antagelsene som ligger til grunn for de valgte kriteriene. Jeg vil nå gi en kort redegjørelse for dem.

Over 18 år:

Det å rekruttere personer over 18 år er en fordel for å sikre at de som deltar i studien er myndige og kan ta selvstendige valg om å delta. Dette har jeg sett på som spesielt viktig med tanke på at studien tar opp sensitive temaer som kan ha mulige risikoer og/eller negative konsekvenser for informanten. Videre kan rekruttering av myndige personer også være en fordel for forskningen, da de ofte har mer livserfaring og er bedre i stand til å

reflektere over sine egne erfaringer og tanker. Dette kan gi viktig innsikt i hvorfor de tenker og handler som de gjør, og kan bidra til å øke forståelsen av temaet. Det at personen en rekrutterer personer over 18 år gjør det også lettere med tanke informert samtykke til å delta i studien, da de kan gjøre dette selv. Dette kan bidra til å øke tilliten mellom forskeren og deltakerne, og sikre at studien er gjennomført på en etisk forsvarlig måte. Likevel har jeg i rekrutteringsprosessen tilstrebet å ha ulike aldersgrupper. Da det kan være spennende å for å sikre at man får tilstrekkelig variert og relevant informasjon.

Representerer seg selv

Ved å la informanten representere seg selv, uten mellomledd, kan man få en mer autentisk og pålitelig informasjon. Dette skyldes at det er mindre risiko for at informasjonen blir filtrert eller forvrent. Dette vet at jeg kan stille oppklarende spørsmål direkte til informanten for å avklare eventuelle misforståelser eller tolkningsproblemer. En annen fordel med å la informanten representere seg selv er at man kan få et mer nyansert bilde av temaet. Dette skyldes at informanten innehar direkte erfaring eller tilknytning til temaet, og kan derfor bidra med perspektiver og innsikt som ikke nødvendigvis ville vært tilgjengelig gjennom andre kilder. Videre kan det å la informanten representere seg selv også øke tilliten og samarbeidet mellom meg og informanten. Dette skyldes at informanten føler seg mer involvert og ansvarlig for informasjonen som de deler, og kan derfor være mer åpne og ærlige i informasjonen som blir delt.

Ytret seg offentlig om høyre radikale temaer

Det å finne personer med høyre radikale holdninger har vært utfordrende da jeg ikke har kjennskap til et eksisterende nettverk fra før. Dette gjøre at jeg er avhengig av å søke etter personer som har ytret seg offentlig, for eksempel gjennom deltakelse i demonstrasjoner eller arrangementer og/eller ved å publisere sine ideologiske standpunkter i sosiale medier, nettsider og apper. Det er viktig å være klar over at min tolkning av hva jeg anser som «høyre radikale temaer» kan variere, og det er en mulighet for at jeg har kontakten personer som vil være uenig i min beskrivelse av hva som utgjør høyre radikale holdninger. I så måte har det vært viktig å være åpen for ulike perspektiver og lytte til informantens synspunkter. En annen utfordring ved å finne personer med høyre radikale holdninger er å sikre at de er

villige til å delta i studien. Det har derfor vært nødvendig å ta hensyn til eventuelle bekymringer og sørge for at informantene føler seg trygge og respektert.

Trygg på at informanten har hatt sine holdninger over tid

Å sikre at informantens holdninger har vært stabile over tid har vært en viktig faktor. Dette skyldes at jeg ønsker å unngå, å bidra til at personen utvikler eller forsterker sine holdninger som følge av å bli inkludert i studien. For å sikre meg om at personens holdninger har vært stabile over tid, har jeg utført en grundig bakgrunnssjekk av informantens digitale tilstedeværelse. Dette innebar å gå gjennom informantens tidligere innlegg i sosiale medier, blogger og andre offentlige fora for å finne ut om vedkommende har ytret seg om sine radikale holdninger over en lengre periode. Jeg har også opplyst informanten om formålet med studien og hvorfor akkurat den personen har spurt om å delta. Dette ved å snakke uformelt med vedkommende i forkant av møtet vårt. På denne måten sikret jeg meg om at informanten vet og forstår hva studien dreier seg om. Slik at det ikke kommer som en overraskelse.

[3.2.1 Rekruttering](#)

I studien har jeg vært i kontakt med flere titalls personer. Før jeg kontakten dem ble prosjektet meldt inn til Norsk senter for forskningsdata (nå Sikt), og alle identifiserbare data og informasjon av deltakerne er slettet. Jeg har etterspurt informanter fra ulike bakgrunner, aldersgrupper, kjønn, ideologier og bosted.

[3.2.2 Fremgangsmåte med informanter](#)

I likhet med all kommunikasjon mellom to eller flere parter vil relasjonen mellom aktørene påvirke samtalen. Informantene sitter på erfaringer, holdninger og tanker som jeg som forsker ønsker å få innsikt i. Da informantene i studien ikke kjenner meg fra før, er det viktig å etablere og utvikle en relasjon som bidrar til et konstruktivt bidrag til prosjektet. For at dette skal være mulig, har det vært viktig å skape tillitt (Gleiss & Sæther, *Forskningsmetode for lærerstudenter. Å utvikle ny kunnskap i forskning og praksis*, 2021). Å få tillit hos en potensiell deltager er ikke lett, og det er derfor blitt brukt ulike strategier og metoder for å

få med deltagere i prosjektet. Det har vært særlig to pilarer jeg har fokusert på for å bygge tillit, profesjonalitet og transparens.

Før jeg kontakten personen gjorde jeg grundig bakgrunnsjekk på hvem personen var, hva han/hun hadde publisert/sagt og hvilken gruppe han/hun var en del av. Dette for å forberede meg selv, men også for å opptre så profesjonelt som mulig. Det kan tenkes at det føles innvandrende at jeg plutselig ringer dem, derfor hendte det ofte at jeg sendte en kort melding på forhånd om hva det gjaldt, slik at vedkommende kunne forberede seg. Dette for å vise en transparens om min intuisjon for hvorfor jeg ringer. Dette legger også til rette for at informanten kan komme med spørsmål om de skulle ha det. I noen tilfeller ble det også sendt informasjon der fortalt om meg selv jeg og sendte informasjonsskriv, prosjektskisse, og noen få ganger sendte jeg også en del av spørsmålene (se vedlegg 1 og 4). Det som kommer frem i disse meldingene var.

- Hva prosjektet handler om
- Hva målet for prosjektet er
- Grunnen til jeg kontakter akkurat dem
- Deres rettigheter
- At det ville bli anonymisert
- Åpnet opp for spørsmål om meg eller prosjektet

Dette for å ufarliggjøre situasjonen som et ledd i å forsøk på å skape tillit.

Som en forstår er det mye informasjon som blir formidlet i de innledende samtalene. Det kan tenkes at det for enkelte av de spurte, var det for mye informasjon å og dermed avsto fra tilbudet. Andre jeg var i kontakt med var positive til prosjektet, men trengte tid til å sette seg inn i materialet, før de ga et endelig svar. Det er selvsagt forståelig og jeg brukte da å gi informanten 4-7 dager, før jeg spurte igjen om de ville delta. Til de personene som sa nei med en gang, spurte jeg høflig om de kunne sette meg i kontakt med andre aktuelle informanter. På denne måten håpet jeg på en snøball effekt, men denne metoden opplevde fungerte dårlig. Noe som kan tyde på at det er sterk indre justis blant i disse miljøene.

Etter at kontakten var ferdig med informanten og hen takket nei, takket jeg for svar og sa at jeg ikke skulle kontakte dem igjen. Dette fordi det kan tenkes at det er ubehagelig/innvandrende å bli kontaktet og jeg har ikke ønske om å være til bry.

Med denne åpne tilnærmingen og prosessen kan ha gjort at mange sagt nei, og at prosessen har tatt unødig lang tid. Det er på en måte synd, da jeg kan ha mistet flere interessante deltagere på veien. Likevel vil jeg kunne argumentere at dette er den beste tilnærmingen, da jeg ikke ønsker å inngå avtaler med informanter på feil premisser. Dette har med tid, ressurser og egen sikkerhet å gjøre. Som nevnt har jeg gjort en grundig bakgrunnssjekk i forkant, og jeg vet at flere av de jeg har snakket med har sonet lengre fengselsdommer for blant annet vold og drap. Jeg skal ikke si at disse menneskene er voldelig den dag i dag, men av egen sikkerhet har jeg tenkt at det vil være nødvendig å være ærlig med hva intensjonen er for prosjektet og hvorfor jeg kontakter dem. På denne måten ville jeg unngå misforståelser og andre unødige situasjoner som kan gjøre at informanten føler seg lur.

3.2.3 Rekruteringsplattformer

Det har blitt brukt ulike plattformer for å rekruttere informanter til prosjekt. I begynnelsen ble de fleste informanter kontaktet gjennom åpne kanaler som telefon, e-post og Facebook Messenger. Disse plattformene var særlig effektiv hos eldre personer, og mange svarte på denne måten. Men ettersom svært få av interesse har kontaktopplysningene sine på telefonopplysningsider, og at jeg ikke kan bli medlem i grupper eller «bli venn» med mulige informanter på grunn av anonymisering, fant jeg det særlig vanskelig å komme i kontakt med yngre personer og da personer som er lengst til høyre som er raserevolusjonære og nazister. Jeg sendte gjentatte ganger e-post til nazistiske organisasjoner uten hell. Jeg fikk så et tips fra en høytstående person i en nazistisk bevegelse om å bruke den krypterte appen Telegram for å nå ut til dem.

Telegram er en app som særlig blir brukt blant unge høyre-radikale og nynazister i Norge. Grunnen til at Telegram benyttes, er fordi plattformen er stabil og det utøves liten sensur (PST, 2023, s. 32). Appen består av flere kanaler med tilhørende chatgrupper. I disse kanalene er det interessant å observere hvordan disse kanalene skaper sosiale arenaer for å snakke om tabubelagte konspirasjonsteorier. Som en vet kan enkelte konspirasjoner være

svært provoserende og utgjøre et klart normbrudd. Men i disse høyreekstreme nettsidene er enighetsfelleskap stort, og det blir sjeldent motsagt det som postes.

Det kan tenkes at dette er en velsignelse for de som forfekter disse tankene da det kan oppleves frigjørende å eksempelvis mene at 22. Juli var en falsk oppresjon iscenesatt av Arbeiderpartiet. Uten at det får negative reaksjoner og/eller at noen det blir såret. Det blir derimot hyllet og får masse liker klikk og andre positive tilbakemeldinger på at en snakker snarheten. Et annet moment jeg har lagt merke til er at i disse digitale rommene blir humor som verktøy brukt mye. Hvis noen protesterer, blir det ofte avfeid med at det ikke er alvor og at det bare er humor. Men hvis det blir suksess, blir en ofte hyllet for at en tørr å si «sannheten» og vedkommende får ønsket oppmerksomhet.

Estetikken på bildene er ikke bare et forsøk på å si oppsiktsvekkende ting i et forsøk på å være morsom, det blir også delt mange bilder som er ment til å provosere. Typisk estetikk er som vist under:

(Nilsen, 2014)

Tegningen er publisert fra en anonym bruker, på et av mange norske Telegram kanaler. Tegningen er ikke ny, men har sirkulert i miljøer som forfekter Eurabia-Teorien. Som en ser ut fra tegningen skal den illustrere muslimenes kommende maktovertagelse i den vestlige verden. Spredningen av denne type bilder er særlig vanlig å se i det anti-islamske miljøet (Nilsen, Hatretorikk: Den intolerante språkbruken, 2014).

Gjennom disse kanalene tok jeg kontakt med personer som oppfylte kravene jeg hadde satt på forhånd og som tilhørte miljøer jeg ønsket å snakke med. Det viste seg at dette var en langt mer effektiv metode, særlig for å komme i kontakt med unge informanter. Jeg opplevde større villighet til å svare på Telegram, og det var lettere å finne nye informanter som kan styrke innholdet i forskningsprosjektet mitt, da det ikke finnes offentlige medlemslister i disse organisasjonene. Det kan også tenkes at langt flere svarte fordi meldingene er krypterte som vil si at informanten enkelt kan slette min melding, og ingen vil kunne finne ut vi har vært i dialog.

3.2.4 Reaksjon fra potensielle informanter

Reaksjonen til en potensiell informant har variert. Noen blir positivt overrasket og viser nysgjerrighet til prosjektet, mens andre er lukket, overrasket og enkelte viser stor skepsis. Den mest vanlige reaksjonen er at informanten ikke svarer eller legger på. Jeg tolker dette som et tegn på at de ikke ønsker å delta.

Det er to til tre stykker som tilsynelatende har ønsket å bli intervjuet, men like før intervju skal finne sted, har informantene trukket seg. Bakgrunnen er ukjent, men den vanligste forklaringen har vært at det er liten oppside, i forhold til nedside ved å prate med meg. Jeg har da prøvd å forklare informanten at personvernet og anonymitet vil være i henholdt til vanlige forskingsprosedyrer, men det har likevel ikke latt seg gjøre å intervju informantene.

Det er få av de jeg har vært i kontakt med som har vist et direkte sinne over at jeg kontakter dem. Men dessverre ganske mange jeg har hatt dialog med som ikke støtter prosjektet, og mener det er svært venstre vridd (se vedlegg 2). Det er spesielt det nynazistiske miljøet som har utpekt seg, og der jeg har opplevd størst motgang og hvor skepsisen har vært størst. Flere av dem mener at motivasjonen min er å svartmale dem. Dette begrunner de ved å henvise til at lærerstudiet er venstrevridd, studie fremmer feminine holdninger og at deres meninger ikke passer inn i det narrative. På spørsmål om på hvilken måte, nevner flere av dem eksplisitt saken med Kristoffer Høisæter. Høisæter gikk til sak mot Universitetet i Bergen da han mente han ble erklært uskikka på bakgrunn av hans holdninger og temaet

han skrev om (Ropeid, 2022). Høisæter tapte så denne rettsaken, og det har fått mye oppmerksomhet i det høyreradikalet miljøet.

Det at enkelte viser skepsisen når jeg ringer ser jeg som forståelig. Selv vet jeg ikke hvordan jeg ville reagert hvis noen plutselig ringte og fortalte at de ville intervju meg.. Særlig hvis temaet er/hadde vært kontroversielt og som potensielt kan få meg i problemer.

3.2.5 Min skepsis ovenfor informanter

Som tidligere nevnt har mange av personene jeg har snakket med vist en stor skepsis til prosjektet. Denne skepsisen har gått begge veier. Jeg har også følt på en mistenkelighet ovenfor motivene til enkelte av personer jeg ønsket å intervju. Ved flere anledninger har jeg tenkt at de ønsker å tøyse det bort og/eller på søken etter å finne noe på meg som kan sette meg i et dårlig lys. Dette gjelder særlig den yngre generasjonen blant unge nynazister.

Eksempelvis 30. januar. Tidlig denne dagen hadde jeg en telefonsamtale med en høytstående person i en nynazistisk bevegelse. Denne personen ble først skeptisk ovenfor at jeg hadde funnet telefon nummeret hans, og lurte på om jeg tilhørte den anti fasistiske gruppen Antifa. Dette spørsmålet kom fordi han tidligere hadde opplevd negative konsekvenser i kontakt med dem.

Jeg fortalte at jeg ikke var medlem i noen organisasjon og fortalte om forskningsprosjektet mitt. Han ble nysgjerrig på prosjektet og ba meg sende mer informasjon til e-posten hans. I tillegg tipset han meg om et nytt rom på Telegram, som jeg ikke visste om. Rommet har et merkelig navn, og kan dermed være vanskelig å finne, hvis en ikke vet hva man ser etter. Dette rommet var åpent, som gjorde at jeg kunne se hva som ble publisert og hvem som var medlemmer. Uten å bli medlem selv. Denne morgningen fant jeg kontaktinfo til fire personer som innehadde de kravene jeg hadde lagd på forhånd. Jeg opprettet så dialog med de med noen timers mellomrom. Av erfaring svarer svært få, men denne dagen svarte alle fire raskt. Jeg tenkte at dette var veldig positivt, kanskje en av de hadde 60 minutter å avse den kommende uken.

Ettersom jeg har pratet med mange er jeg vant med at det utvises en skepsis hos dem jeg kontakter, men i dette tilfelle virket svarene koordinerte. Etter hvert som jeg snakket med dem fikk jeg inntrykk av at de egentlig ikke ønsket å bli intervjuet, og jeg synes det var bemerkelsesverdig at alle fire svarte. Jeg fikk en dårlig følelse av at de hadde en felles chatt innad i organisasjonen som kun er for medlemmer, der de snakket om meg. Denne mistanken fikk jeg fordi de egentlig tilsynelatende var mest nysgjerrig på meg, og meg som privat person og ikke prosjektet.

- Person 1: Ba om at jeg identifisere meg via Instagram. Altså ta et skjermbilde av profilen min.
- Person 2: Ønsket at vi skulle bli venner på Facebook.
- Person 3: Ønsket adressen min, intervju meg, hvilket politisk ståsted jeg selv hadde. Om jeg var Anti-nasjonalist.
- Person 4: Spurte om Studentbeviset mitt, om jeg kunne sende bilde av det. Deretter ønsket ikke vedkommende å delta i studien min fordi holdningene til min veileder var «ekstreme». Som kan tyde på at han har lest og gjort en relativt grundig sjekk av meg, prosjektet og min veileder.

Like etter la en annen anonym profil denne plakaten på det samme rommet.

(Utdanningsforbundet, 2023)

Med påfølgende sitat: «Kalles kunnskap, men mye av det er verdier. Toleranse, likestilling, inkludering. Feminine verdier. Man lærer å tenke som en jente og de kaller det kunnskap».

For meg var det påfallende at denne plakaten dukket opp like etter min kontakt, særlig med tanke på at jeg ikke har observert lignende plakater i tidligere.

Dagen etter ble en av personene jeg hadde vært i kontakt med hengt ut på en kjent anti-rasistisk Instagram konto, med flere titalls-tusen følgere. Den anti-rasistiske gruppen hadde lagt ved ulike skjermbilder av informantens ytringer der personen kommer med hyllest til Anders Berhing Breivik samt oppfordring mot vold mot muslimer og jøder (se vedlegg 3).

Det at dette kom ut på Instagram likte gruppens svært dårlig og det ble dermed en jakt på dem som hadde «lekket» dette til Instagram gruppen. Flere skrev at personen som fikk navnet sitt uthengt måtte regne med å få besøk av PST, og trolig ville vindu og dører der vedkommende bor bli «revet vekk». Noen timer senere ble en bil ramponert en bil like ved vedkommende bosted. Dette ble satt i sammenheng med Instagram posten. En anonym profil skriver så på Telegram:

«Skulle åpna skallen til hans på fortauskanten hvis det var bilen din». -Anonym

Dette er en tydelig referanse fra den kjente filmen «American History X». Der hovedrollen i filmen spiller en person i et nynazistisk miljø som utfører et rasistisk motivert drap en afroamerikaner ved å tråkke på ansiktet hans, mens han har tennende på fortauskanten.

Det var selvsagt ikke jeg som hadde sendt skjermbildene til Instagram-kontoen, men i frykt for å bli beskyldt for det, avsluttet jeg videre kontakt med denne gruppens medlemmer. Dette med tanke på at de hadde min kontaktinformasjon som bopel, telefonnummer og studieplass og andre opplysninger som gjør at de kan oppsøke meg.

3.3 Gjennomføring av intervju

Det å møte en person du bare har lest om kan være både spennende og utfordrende, spesielt når det du har lest virker avvikende fra normen. Vi mennesker er komplekse og mangfoldige, så det var viktig for meg å ikke ha forhåndsoppfatninger som kan begrense muligheten for en positiv og lærerik interaksjon med informanten. Derfor var det viktig for meg å være bevisst mine forventinger før, under og etter intervjuet. Derfor vil jeg nå gjennomgå hva jeg gjorde i disse situasjonene.

3.3.1 I forkant av intervju

I og med at jeg hadde utfordringer under rekrutering av informanter tenkte jeg det var særlig viktig å komme godt forberedt til intervjuet. Dette for å få til et så produktivt intervju som mulig. I forberedelsene prøvde jeg å lese og se så mye informantens hadde publisert på forhånd. Dette for å skape et bilde av hvilke argumenter og andre rasjonaliseringsverktøy personen tidligere har brukt. Dette ble så brukt til forberedelse og utformingen av intervjuguiden, dette for å komme med så gode oppfølgingsspørsmål som mulig.

Det ble også gjort tiltak for å bevare egensikkerhet. Jeg sa til min nærmeste når jeg skulle møte informantens og at jeg uansett ville ringe vedkommende etter at to timer hadde gått fra det angitte tidspunktet. Dette for at personen kunne etterspørre meg hvis det hadde gått lang tid. I ettertid har jeg hørt fra personen at dette ga en betryggende følelse.

3.3.2 I intervjusituasjonen

Det ble gjennomført en grundig bakgrunnsjekk på vedkommende jeg skulle møte. Dette for å forberede meg best mulig til hva som blir presentert av informantens. Slik at jeg ikke blir overrasket på en slik måte at en mister konsentrasjonen som kan gå utover sentrale punkter som å sørge for godkjent samtykkeerklæring og produktiviteten i intervjuet.

For å få godkjent samtykkeerklæringen sørget jeg for å lese den høyt for informantens. Denne hadde de fått tilsendt på forhånd, men for å forsikre meg at den var gjennomgått og forstått, leste jeg det opp for dem, og spurte om de hadde spørsmål. Helt til slutt måtte de bekrefte med å si «ja» slik at båndopptakeren fikk det opp. Det at samtykke ble gjort verbalt og ikke skriftlig hadde jeg på forhånd forsikret meg med. Sikt at var hensiktsmessig med tanke på at en da unngår en at informantens må skrive navnet sitt på arket. Som igjen går utover anonymiteten.

Selv med gode forberedelser med å analysere tidligere utsagn trodde jeg at jeg var godt forberedt på hva som ville møte meg og jeg var forberedt på at vi måtte bygge en hvis tillit før jeg ble presentert for noe rasistiske og konspiratoriske holdninger. Det lot ikke vente på seg, og jeg ble like overrasket hver gang, særlig med tanke på hvor tidlig det kom.

Eksempelvis

- Alf: «Det som reddet min mentale helse, det var Anders Behring Breivik» -Tid: 19 min
- Bent: «Alle muslimer i Norge burde deporteres fra Norge» Tid: 29 min
- Cato: «Det er helt riktig at det ble brent mange jøder i Auschwitz, men det hadde med avlusing å gjøre» - Tid: 28 min

Som en ser ut fra tiden, tok det ikke lang tid før kontroversielle holdninger kom fram. Dette kom overraskende da jeg trodde jeg måtte bruke lang tid til å skape et tillitsforhold til informanten, for å senere få tilgang til deres livsverden.

I situasjonen der de første uttalelsene kom var nøye på å vise en vilje og nysgjerrighet med det informanten kom med. Denne anerkjennelsen kom i form av subtile uttrykk som kroppsspråk og tonefall, selv om jeg ikke deler de samme synspunktene som kommer til uttrykk. Dette tror jeg var helt avgjørende for at jeg skulle få deres tillit, der de kunne åpen fortelle hvordan de tenker og rasjonaliserer.

3.3.3 I etterkant av intervjuet

Det første jeg gjorde da intervjuet var ferdig var å kontakte min nærmeste og fortalte at alt hadde gått bra. Videre var jeg rask med et refleksjonsnotat der jeg beskrev hvordan jeg opplevde stemningen, hvordan jeg følte det gikk og forbedringspotensial jeg burde ha med meg til neste gjennomføring.

Dagen etter startet arbeide med å transkribere datamateriale som da var i form av lydopptak. Før sletting av opptaket ble mesteparten av samtalen transkribert, og dermed transformert fra tale til tekst. Dette gjorde jeg like etter da dette gir best mulig sjansen for en riktig gjengivelse av hva informanten uttalte. Det å gjøre datamaterialet fra tale til tekst resulterer i en manglende tidslig dimensjon, som er en sentral karakteristikk ved muntlige samtaler. Ifølge Monica Dalen er forholdet mellom tale og tekst et tema som har opptatt mange forskere og vitenskapsteoretikere på grunn av de mulige fortolkninger som kan ligge innbakt i tidsperspektivet (2013, s. 58). Derfor var jeg nøye på å transkribere intervjuet så raskt som mulig, for å sikre en mest mulig korrekt gjengivelse av intervjuobjektets uttalelser.

Eksempelvis oppsto det flere hendelser der informanten brukte armbevegelser, forvrengte stemmen for å etterligne andre eller brukte andre non-verbale kommunikasjonsform, for å understreke ett poeng. Dette husket jeg og tok inn i transkriberingsvedlegget. Dette har vært viktig med tanke på at nå kan samtalen nå et bredere publikum som ikke var til stede under samtalen. Det er imidlertid viktig å være oppmerksom på at jeg som mottaker kan oppleve uttalelsene på en annen måte enn de som ikke var til stede. Det at jeg også hadde fortalt informantene at de kunne få innsyn i dokumentene om seg selv, gjorde også at jeg måtte gjengi så godt jeg kunne og systematisere dokumentet på en forståelig måte. Slik at en enkelt kunne stille spørsmål om noe var galt.

3.4 Forskningskvalitet

I kvalitativ forskning er det vanlig å vurdere kvaliteten på en studie utfra tre kriterier: Rehabilitering, validitet og generaliserbarhet.

Rehabilitering/pålitelighet handler om intern logikk eller sammenheng gjennom hele forskningsprosjektet (Tjora, 2018, s. 79). Validitet/gyldighet handler om logiske sammenheng mellom prosjektets utforming og de spørsmålene og datamateriale forskerens fortolkninger bunner ut fra. Generaliserbarhet er knyttet til forskningens relevans utover de enhet som faktisk er undersøkt (Tjora, 2018, s. 79). I tillegg til disse kriteriene er også transparens sentrale for å sikre en god forskningsprosess. Transparens kan på mange måter betraktes som et verktøy for pålitelighet, dette fordi andre forskere kan følge resonneringer og/eller gjøre samme metode og komme til samme konklusjoner. Med disse begrepene prøves det å etablere kriterier for hva god forskning er (Gleiss & Sæther, Forskningsmetode for lærerstudenter. Å utvikle ny kunnskap i forskning og praksis, 2021, s. 201).

Jeg vil presisere at jeg gjør mitt ytterste for å beskrive informantenes synspunkter på en korrekt og sannferdig måte ut fra deres livsverden. Det er likevel viktig å være klar over at vi har ulike virkelighetsoppfatninger på enkelte saker, og derfor må det presiseres at min tolkning kan være ett av flere perspektiver og konklusjoner.

3.4.1 Reliabilitet

Reliabilitet handler som nevnt om kvaliteten på forskningsprosessen og hvorvidt undersøkelsen er pålitelig. I den forbindelse er det vanlig å stille to spørsmål for å vurdere reliabiliteten 1) Hvordan har datamaterialet blitt påvirket av måten det er samlet inn på? 2) Kan resultatene av studien reprodusere av andre forskere?

Med første spørsmål er det viktig å være seg bevisst at en aldri er hundre prosent objektiv til forskningen en utfører. En må alltid tilstrebe å være så nøytral som mulig, men det er viktig at en er klar over at sin egen erfaring og historie kan være med på å påvirke datamaterialet. Under forskningsprosjektet mitt ble det derfor brukt mye tid på intervjuguide, som skulle sikre at det ikke ble stilt ledene spørsmål, eller formuleringer som har en ubevist forhåndsoppfatning om hva svaret bør være. Dette for å redusere risikoen for ubeviste påvirkninger.

Det ble også gjort bevisste valg angående stedet for intervjuet. Jeg ba informantene komme med forslag til hvor de ønsket å bli intervjuet. Dette ble gjort for å sikre at informantene kunne velge et sted der han eller hun følte seg trygge og komfortable i omgivelsene. Dette tror jeg har hatt stor betydning for forskningsprosjektet mitt, da det kan tenkes at informanten ville hatt utfordringer med å komme ytregående holdninger hvis personen følte seg utrygg på sted og omgivelsene rundt.

Det andre spørsmålet er hvorvidt forskningsresultatene kan reprodusere av andre. For å kunne finne svar på dette er det viktig at en redegjør prosessen og beskriver hvordan en har fått tak i materialet. Målet med en slik grundig redegjørelse er å se om en annen forsker på et senere tidspunkt kan gjenta samme metoder som er brukt for å oppnå samme konklusjon. For å finne svar på det vil en transparent forskningsprosess være til bruk for andre slik at de kan vurdere valgene som studien har gjort. Det er ikke sikkert en annen forsker vil få de samme resultatene som er i denne studien, selv om forskeren har rekruttert samme type mennesker og stilt de samme spørsmålene. Dette fordi intervjusituasjonen kan inneha mulige undersøkelse effekter, eller «biasen». Med dette menes det at informanten kan påvirkes av forskerens tilstedeværelse og måten en stiller spørsmål og dermed ikke nødvendigvis svare helt likt til en annen forsker.

Det er ulikt syn og tradisjon på hvordan en kan minimere dette på. For eksempel innenfor positivistisk tradisjon er det vanlig å tenke at man bør ta ulike grep for å redusere slike undersøkelser effekter, eksempelvis kan en se om funnene man har samlet inn fra informantene er konsekvente utfra ulike metoder. Dette kan gjøres ved å se om informanten svarer likt i en intervju situasjon, som når hen svarer skriftlig på en undersøkelse, og eller om hen har deler de samme holdningene på internett som da de snakker med meg. Ved å sammenligne disse svarene vil en minimere sjansen for mulige undersøkelse effekter (Gleiss & Sæther, *Forskningsmetode for lærerstudenter. Å utvikle ny kunnskap i forskning og praksis*, 2021). I mitt forskningsprosjekt var det lite av grunn holdningene som kom til uttrykk som var annerledes enn hva jeg var forberedte på. I de tilfelle det skjedde forsøkte jeg å komme med oppfølgingsspørsmål som kunne bidra til å rette opp i eventuelle misforståelser.

3.4.2 Validitet

Validitet/gyldighet handler om logiske sammenheng mellom prosjektets utforming og de spørsmålene og datamateriale forskerens fortolkninger og konklusjoner bunner ut fra. Et sentralt spørsmål er derfor om hvor godt de ulike delene av forskningsdesignet henger sammen og om valg av metode er hensiktsmessig til å svare på den gitte problemstilling (Gleiss & Sæther, *Forskningsmetode for lærerstudenter. Å utvikle ny kunnskap i forskning og praksis*, 2021, s. 204). Ut fra positivistisk tradisjon er utgangspunktet for vurdering av validitet at en ønsker å utvikle kunnskap som i størst mulig grad reflektere verden slik den faktisk er. Denne målsetningen baserer seg på at en vitenskapsteoretisk antagelse om at det er mulig å komme til en objektiv sannhet ved hjelp av de metodiske valgene en har gjort. Innenfor kvantitativ forskning vil høy validitet innebære at en måler det man faktisk ønsker å måle. For å sikre god validitet er det også mulig å bruke flere metoder i en studie. Dette har jeg på en måte gjort ved å sammenligne tidligere utsagn og andre momenter i bakgrunnsjekken, for deretter spørre informanten om han eller hun kan forklare, utdype og rasjonalisere rundt dette. På en slik måte har gjengitt den virkelighetsoppfatning en informant har, på best mulig måte. I de tilfeller jeg har tenkt at informanten sier det motsatte av hva personen har fortalt tidligere har jeg spurt direkte om informanten har gått vekk, eller har endret synspunkt angående dette emnet. Dette har gjort at misforståelser har blitt unngått.

Innenfor sosialkonstruktivistisk tradisjon vil man også framheve viktigheten av å gjøre rede for grunnlaget for egen fortolkning. Dette vil en se senere i «resultater» da jeg presiserer når jeg kommer med egne tolkninger, og skiller dette fra hva informanten har fortalt. Ved å vise denne transparensten og være tydelig der jeg har redegjort for egne refleksjoner, vil jeg argumentere for at leseren kan følge resonnementene og trekke de samme konklusjonene.

3.4.3 Generalisering

Generalisering referer til muligheten for å generalisere funn fra én kontekst over til en annen. Generalisering omtales noen ganger som ekstern validitet og handler om hvilken validitet forskerens funn og konklusjoner har utover sine undersøkelser (Gleiss & Sæther, *Forskningsmetode for lærerstudenter. Å utvikle ny kunnskap i forskning og praksis*, 2021, s. 207). Som oppgaven var inne på under «utvelgelsesprosessen», ble det nevnt at utvalget ikke kan representere og generaliseres over til hele det «ytre høyre» spekteret som en enkelt populasjon. Dette på bakgrunn av de faktorene jeg hadde satt før jeg rekrutterte informantene.

Det betyr imidlertid ikke at det kvalitative datamaterialet ikke har noen verdi utover denne forskningen. Jeg vil kunne argumentere for at man kan finne de samme rasjonaliserings metodene hos flere aktører i det høyre radikale miljøet. Dette på bakgrunn av at de samme konspirasjonsteoriene blir forfektet hos flere grupper.

3.4.4 Fortolkning og kategorisering av datamaterialet

Kvalitativ forskning benytter ulike tilnærminger i analysen av det empiriske materialet. Felles for alle tilnærminger er at de har en fortolkende tilnærming. Dette skyldes at mennesker skaper eller konstruerer sosiale virkeligheter og gir mening ut fra egne erfaringer. Dermed blir virkeligheten ikke bare entydig, men også mangfoldig, fordi den avhenger av den som ser (Dalen, 2013, s. 17). Heldigvis har vi mennesker noen felles erfaringer som også påvirker vår forståelse og tolkning av virkeligheten. I denne oppgaven har jeg valgt å ta utgangspunkt i fenomenologi. Det som er sentralt med fenomenologi i dag, er å se hvordan samfunnsmedlemmene, altså informantene mine, forstår verden rundt seg i interaksjon med andre (Tjora, 2018, s. 31).

For at det skal bli lettere for leseren å følge resonnement og gjøre seg opp egne tolkninger av datamaterialet som blir presnert har jeg som vist under strukturert og laget tre hovedkategorier som igjen blir delt opp i tilhørende underkategorier. Dette er felles for alle intervjuene, til tross for at intervjuene var semistrukturerte og informantene ikke fikk identisk like spørsmål. Likevel vil kategoriene være like, da teamene ble berørt i alle intervjuene.

Tabell 1. Hovedkategori, med tilhørende underkategori og sitat

Hovedkategori	Tilhørende underkategori	Eksempel på sitat
Ideologisk overbevisning	Virkelighetsoppfatning	«Jødene presenterer seg med sine handlinger over hele verden! De har et formål, der det er noe dritt som ødelegger et annet folk, der er det 90% sannsynlig mener jeg at det er jødene som står bak» - Alf
	Jødene står bak alt	
	Muslimene har en felles agenda	
	Gruppetilhørighet	
Hatretorikk og språkbruk	Dehumanisering	«For meg er det genene som snakker. Og det er det jeg ser når pakkiser tar seg til rette her i landet. Og med pakkis så mener jeg alle svartskaller. Det er genene som snakker. De vil opp og fram!» - Alf
	Ulikheter	
Syn på fremtiden	Dagens situasjon	«Folkemordet starter ca når muslimene er 60% av befolkningen og den pågår helt til det er 100% muslimer» -Bent
	Mistillit til samfunnssituasjoner	
	Hvilke tiltak bør gjøres	

Tabellen viser mine tre hovedkategorier, sammen med tilhørende underkategoriene. Eksempel på sitat er tatt fra informanten, som deler ulike syn ut fra hver kategori.

4. Resultater

I denne delen av oppgaven vil jeg først presentere informantene som deltar i studien.

Studien er basert på tre aktive høyre-radikale personer, som utgjør datagrunnlaget.

Materialet som er samlet inn består av flere samtaler, hvor intervjuene har blitt tatt opp og utgjør hoveddelen av materialet. To av intervjuene ble gjennomført ansikt til ansikt, mens ett intervju ble gjennomført over telefon/video. Varigheten for hvert intervju var omtrent to timer.

4.1 Presentasjon av informanter

For å ivareta informantens anonymitet har de blitt tildelt pseudonymer. Etter å ha kommet med en beskrivelse av hvordan de omtaler seg selv, vil oppgaven gå over til å analysere og diskutere funnene fra intervjuene.

4.1.1 Alf

Alf har holdt på i en årrekke med å publisere antisemittiske holdninger på nett, og er selverklært nazist. Han mener at den hvite rasen er overlegen og jøder står bak «all elendigheten i verden». Det er derfor legitimt å plassere han lengst til høyre og i kategorien «raserevolusjonær nasjonalisme» beskrevet i kapittelet «ytre høyre».

Alf beskriver seg selv som en åpen og sosial person som liker å snakke med folk. Det han liker å snakke om er geopolitikk, situasjonen i Midtøsten, og ting han har vært med på, der han selv er i sentrum.

Alf har vurdert flere ganger å starte et politisk parti, men har nå lagt dette fra seg da han mangler økonomiske midler. Dette har skjedd etter å ha blitt dømt flere ganger for brudd på rasismeparagrafen, vold og brudd på våpenloven. Disse dommene og rettsakene mener han selv er fiktive rettsaker som er orkestrert av den norske stat for å knuse han. Dette har blitt gjort ved å rettsforfølge han steder der han ikke bor, som gjør at han ikke har hatt mulighet til å forsvare seg. I tillegg mener Alf at den norske stat har opprettet egne advokater og dommere som ifølge han selv har gjort at straffeforfølgelsen har vært ekstra stor. Denne forfølgelsen av Alf har hatt store følger da han forteller at har mistet familie, jobb, bosted og venner på bakgrunn av dette.

4.1.2 Bent

I flere tiår har Bent ment at muslimer og islam er et problem for Norge. Årsaken til dette er fordi Bent mener at Islam er en «voldsbasert region med et komplett system for samfunnsstyring og at dette er noe alle muslimer lærer før dem kan gå». Dette er typisk argumentasjon som støtter opp under Eurabia – Teorien. Dette negative synet på andres kulturer gjør at en kan kategorisere han som «kulturnasjonalisme».

Bent beskriver seg selv som en person som liker å opplyse folk, og har ingen problemer med å være i dialog med meningsmotstander. Grunnen til det er fordi han ønsker å opplyse befolkningen og videreformidle fakta.

Engasjementer til Bent har ikke kommet uten kostnad. Han har fått flere domfellelser etter brudd på rasismeparagrafen, dømt for vold under en demonstrasjon og han har blitt angrepet og overfalt av meningsmotstandere flere ganger.

4.1.3 Cato

I 2019 følte Cato at det var noe som manglet i livet sitt. Han traff så en kjente skikkelse i det høyre-radikale miljøet i Oslo. De kom godt overens, fordi de var begge mot innvandring, og begge var Trump tilhengerne. Cato stifter så nye bekjensheter via sin nye venn. Det denne gjengen har til felles som Cato forteller er at «de skiller seg litt ut og passer ikke helt inn i samfunnet». Pandemien kommer året etter, og dette fører Cato på en ny ukjent vei. Felles for alle dem rundt skikkelsen var er at de ikke var vaksinert og mente at vaksinen var en dødsvaksine som Bill Gates sto bak. I denne perioden blir Cato svært aktiv på sosiale medier der legger ut forskjellig type innhold. Inspirasjon til innholdet får han som han beskriver det: «Fra forskere og kjente personer som eksempelvis Alex Jones». Det å finne sannferdig forskning og riktig dokumentasjon syns Cato er utfordrende, men dette stopper han ikke å komme med «sannheter» i sosiale medier. Det han ser når han legger ut ting er at han for ekstra mye oppmerksomhet når han er kontroversiell, og det liker han.

Cato beskriver seg selv som sosial og liker å være med venner. På fritiden er han mye i skogen og går masse turer.

Det å plassere Cato i en av de tre boksene som er beskrevet i «ytre høyre» er vanskelig, fordi han er et godt eksempel på at man kan hoppe mellom forskjellige leire og ikke nødvendigvis ha et fast ståsted.

Det å offentlig dele sine holdninger har også kostet for Cato. Han har blitt kalt nazist i tillegg har Antifa kommet hjem til han og tagget på bilen hans samt punktert dekkene. Det å bli kalt nazist liker han ikke, fordi han misliker å bli satt i bås, men kan også på mange måter forstå det, da han har deltatt på flere demonstrasjoner mot innvandring og lignende.

4.2 Ideologiske overbevisninger

Ideologi er et grunnsyn som forteller hvilke verdier som verdsettes og sees på som viktige i samfunnet (Skirbekk, 2021). Informantens ideologiske grunnsyn fargelegger hele intervjuet, men jeg vil nå presentere deler av intervjuet der informanten forteller om sine ideologiske overbevisninger.

4.2.1 Alf

Alfs ideologiske oppfatninger og holdninger ble utviklet i ung alder. I løpet av sine ungdomsår viste Alf interesse for tyskere og SS-soldater, som han så opp til som helter. Dette var like etter krigen, og det var kun et marginalt miljø som beundret tyske nazister, av folk flest ble naziforbrytere fremstilt som en skikkelse som stod utenfor samfunnet og normaliteten (Simonsen, 2022). Alf er usikker på hvorfor eller hvordan han utviklet en interesse for det han refererer til som det «nordiske». Oppveksten beskriver han som normal, da han gikk på søndagsskolen og besøkt kirken som de fleste andre. Da han ble 21 år, meldte han seg så ut av statskirken, dette kan indikere en grad av individualisme og selvbestemmelse i hans tankegang. På spørsmål om han har blitt påvirket av ytre faktorer som venner, bosted, familie, svarer Alf at disse faktorene har spilt liten til ingen rolle for hans holdninger, men han uttrykker en viktig faktor:

«For meg er det genene som snakker. For meg var det ingen i familien eller andre som har fortalt meg at vi er sånn, de er sånn». -Alf

Ved å si at det kommer fra gene tyder jeg dit hen at det kommer innenifra, og derfor at arv står sentralt i motsetning til miljø. Dette synspunktet stemmer godt overens med mine

forhåndsobservasjoner av Alf, da han har offentlig erklært seg som nazist ved flere anledninger og at han fremmer raserevolusjonær nasjonalisme som mener at ulike raser må og burde holdes avskilt. Det at han er hvit er noe stolt av, men han sier imidlertid i intervjuet med meg at:

«Hvis jeg hadde vært neger, ville jeg sagt, negere framfor alt!». -Alf

Jeg tolker dette som at Alf viser en stolthet uansett hvilken etnisitet han har. Det at Alf er ekstremt opptatt av rase og identitet er fordi han mener handlingsmønstre kommer ut fra genene, og ikke av miljø. Det at etnisiteten er identitetsbærende gjør det også ufravikelig og dette kan være noe av forklaringen på at han mener at raser burde holdes avskilt. Dette stemmer godt overens med at han selv mener at han aldri har byttet meninger eller standpunkt gjennom livet.

Dette er til forskjell fra mange av de jeg har pratet med i denne studien, da de forteller at de på et vis fikk en oppvåkning å så galskapen rundt seg. Flere har også sagt at holdningene de innehar stammer fra observasjoner eller andre faktorer, men det mener ikke Alf. Dette er viktig å ha med seg når vi nå skal se på hvordan Alf beskriver sin virkelighetsoppfatning.

Jødene står bak alt

Som nevnt mener Alf at hans holdninger kommer fra genene. For å kunne forstå hvordan han rasjonaliserer rundt sine holdninger kommer man ikke vekk fra hvordan han ser på verden. Helt sentralt i Alfs verdensforståelse er svært lik den samme som er beskrevet «Sions vises protokoller». Disse tekstene nevner ikke Alf under intervjuet, men innholdet er svært likt. Alf beskriver det slik:

«Jødene presenterer seg med sine handlinger over hele verden! De har et formål, verdensherredømme. Der det er noe dritt som ødelegger et annet folk, der er det 90% sannsynlig mener jeg at det er jødene som står bak» - Alf

Dette er det helt sentrale når jeg spør hvordan han kan forklare sitt verdenssyn og hans virkelighetsoppfatning. Under samtale med Alf er dette med at jødene står for all elendighet et gjentagende tema som han alltid går tilbake til. Dette vekker jeg nysgjerrig til, og lurar på om han kan komme med konkrete eksempler. For meg ville det også vært nærliggende å

tro at hvis jødene sto for 90% av all elendighet i verden, og at jødene styrte alt, ville det vært naturlig å tro at det var lett å få øye på? Men det er ikke tilfelle.

I intervjuet forklarer Alf at forklaringen på jødernes verdensherredømme er svært komplisert og vanskelig å forstå, særlig for personer som er «hjernevasket». Han sier ikke eksplisitt hvem som er hjernevasket, men jeg tror han referer til personene som hører på myndighetene, uten kritisk distanse og tror på det som blir fortalt. Dette narrative tror ikke Alf på, han mener å ha funnet ut at det finnes et eget kammer der hemmelighetene til jødene står nedskrevet. Disse bøkene finnes i Tyskland, men disse har han ikke tilgang på, da han selv ikke er av jødisk opprinnelse. Det at man holder bøkene for seg selv, og ikke viser det til andre, mener Alf er et smart trekk blant jødene, «fordi da blir de ikke avslørt». En annen god grunnen til at det er så vanskelig å få øye på verdensherredømme er fordi jødene har styrt så lenge, i flere hundre år og de er utstyrt med enkelte kvaliteter:

«Jødene er de sleipeste og de dyktigste. Dette er det minste de klarer. De er intelligente.» -Alf

Som en ser så blir jødene først fremstilt som ondskapsfulle ved å beskyldte dem for stå for 90% av alle problemene i verden. Det faktum at jødene er så intelligente og har holdt på så lenge, gir en forklaring på hvorfor det er vanskelig å fremlegge konkrete bevis. Dette samsvarer godt med Michael Barkuns definisjon av en konspirasjon, som innebærer at «ingenting er hva det utgir seg for å være» og at «alt henger sammen, og ingenting er tilfeldig.» Ved å tro på at ingenting er tilfeldig og alt henger sammen, legitimerer Alf sin tro på at alt som skjer er resultatet av en plan som er utarbeidet av jødene.

Videre forteller Alf at en annen årsak til at det er vanskelig å få oppdage jødernes verdensherredømme, det er ikke så enkelt som å peke ut enkeltpersoner som påfører elendighet, fordi personen som utfører handlingen ikke nødvendigvis selv trenger å være jødisk, men brukes som en brikke i den store sammensvergelsen. På spørsmål om hvordan denne sammensvergelsen ser ut forklarer han at den jødiske organisasjonen Chabad Lubavitch som er helt på toppen av kjeden.

Ifølge deres egen hjemmeside Chabad.org er de hassidisk-jødisk bevegelse som fokuserer på åndelighet, studier av jødisk lovgivning og praksis, og å bringe jødedommen til mennesker rundt om i verden. Bevegelsen ble grunnlagt på 1700-tallet i Hviterussland og har spredt seg

over hele verden. Bekledningen deres er kan variere, men kan vanligvis være iført svarte frakker, hatter og har lange skjegg med fletter, som er en tradisjonell jødisk skikk (Silberberg, u.d.). Det at de går konservativt kledd og med lange fletter gjør at de lett er synlige i bybilde som er noen av forklaringen historikeren Terje Emberland gir som forklaring for at jøder som denne bevegelsen har blitt utsatt for antisemittisme og andre beskyldinger gjennom flere år hundre (Emberland, 2022).

Alf forteller videre at denne bevegelsen er på toppen og styrer alt sammen. «De er så mektig at det spiller ingen rolle om statsledere, presidenter eller andre ikke ønsker å møte dem. De har rett og slett ikke valg. Når Chabad Lubavitch ønsker å møte noen, er man nødt til det fordi det, ellers blir det konsekvenser. Dette er en av måtene Chabad får politisk makt på». Han forteller så videre at det finnes en rekke bilder av eksempelvis den Amerikanske presidenten og lignende er som er avbildet med Chabad Lubavitch.

Jeg spør så om han har andre eksempler på deres maktposisjon. Et annet eksempel Alf gir for å underbygge påstanden om at jødene styrer verden, er at jødene har enorm sterk innflytelse innenfor finansnæringen, der de har tilegnet seg store økonomisk ressurser som de kan genereres over til politisk makt. Eksempelet som gis er at jødene driver store hedgefond som kjøper opp bedrifter for deretter å selge patentene videre til lavkostnadsland som Kina. Dette gir jødene økonomisk gevinst, men det medfører også til at industrielle bedrifter i USA og Vesten går konkurs og arbeidere mister jobben. Denne arbeidsledigheten kapitaliserer jødene på, ettersom dette fører til nedleggelse av fabrikker og at det blir mange arbeidsløse i disse byene. Denne lidelsen øker i omfang da legemiddelverket kommer til disse byene for deretter å tilby de arbeidsløse opioider, som de så blir avhenge av. Dermed blir byene der disse arbeidsløse narkomane belastete områder der lidelsen er stor. De som står bak dette legemiddelet OxyContin og andre lignende stoffer er jødene. Dette fører igjen til at de beriker seg ytterligere på deres avhengighet.

Som en ser, skjer det kjedereaksjon av elendighet. «Først stjeler de, deretter legger de ned bedrifter og for deretter dope ned de arbeidsløse. Dette er én av konsekvensene som er hvis en statsledere ikke vil møte Chabad, for dialog.» På denne måten tilegner jødene seg

økonomisk rikdom ved å Dette fører videre til elendighet i USA og vesten. På en slik måte får jødene en stor gevinst som de senere kan bruke til sin politiske fordel.

Da jeg spør om hvor han har denne informasjon fra, så er Alf tydelig på at dette har han funnet ut av selv, ved å søke frem på nettet å sett at eierne av legemiddelet OxyContin, er jødiske.

«Og sånn er det fuckings hver gang!». -Alf

Jeg spør så om det finnes andre konkrete eksempler på jødernes makt der de påfører andre elendighet? Da forteller Alf om et dagsaktuelt tema, der jødene står i spissen. Alf viser til den jødiske ukrainske presidenten Volodymyr Zeleskyj. Alf mener han er bevis og et produkt av jødernes innflytelse fra finans til politikk. Den han mener står bak dette og orkestrerte alt sammen er den Ukrainsk-jødiske oligarken Ihor Kolomoiskyu.

Han er en oligark og eier TV-kanalen 1+1, som finansierte og viste TV-serien «folkets tjener» som gjorde Zeleskyj populær i Ukraina (Holm-Hansen & Paulsen, 2023). Alf mener at jødene dikterte opp TV-serien og fremhevet Zeleskyj som en helt til millioner av mennesker. Dette som en plan for deretter å få ham til å stille til valg å vinne. «Det at Zeleskyj er jøde, er et bevis i seg selv.» Men planen er mer raffinerte enn som så. Hovedgrunnen til at Zeleskyj ble president er ifølge Alf for at det da blir lettere for Ihor å finansiere ukrainske nynazister. Han beskriver ikke hvorfor dette blir lettere, men jeg antar at dette har noe med at Zeleskyj da ikke skal kreve å få vite hvor pengeoverføringene som Azov-bataljonen og andre militære organisasjoner får pengene sine i fra. Dette ble aldri forklart, men min tolkning er det.

En skulle kanskje trodd at Alf ikke har så mye mot nazistiske soldater, og det har han ikke, men Ukrainske nazister misliker han sterkt. Dette fordi:

«Hvis man mener noe positiv med Nasjonal Sosialisme. Som er å se det ut fra blod, rase osv. Så er Ukro-Nazienes mål helt feil, fordi de er finansiert av jøder». -Alf

Disse grupperingene som Azov-bataljonene og andre militære bataljoner er ifølge Alf kjøpt og betalt av jødene, dette som et påskudd for å drepe russere, som de er blodsbrødre med og dette er Alf sterkt imot.

Da jeg påpeker at det kan virke søkt å mene at jødene satte inn Zeleskyj for å kjempe mot Russland, da det var Russland som innvandrere Ukraina og ikke omvendt. Da svarer Alf at jødene er forutseende, og svært dyktige. I tillegg stiller han seg også bak Putins krigføring da han også har et negativt syn på det han omtaler som Ukro-nazister. Alf utdyper det slik:

«Jeg er 100% enig med Putin, og han kunne tatt enda hardere i! Så jeg håper han tar alt land. Det er ikke liv laget i Ukraina, et sånn folk som oppfører seg sånn må utryddes Jeg hadde hatt null problem om han utryddet hver eneste blåøyd, blonde Ukrainer». – Alf

Som tidligere nevnt vektlegger Alf gener i særlig stor grad, og med tanke på at han og president Putin er av det han kategoriserer som samme rase, gjør at han er «120% Putin fan» og på Russlands side i krigen. I tillegg tror ikke Alf på argumentene som blir presentert i vestlige medier, men støtter seg heller på Putins narrativ om at «Ukraina ikke er et eget land, men tilhører Russland». Det at Alf mener en kan utrydde hver eneste blåøyd Ukrainer stiller jeg meg spørrende til av flere grunner. Det første er at hvite, blonde og blåøyd personer ofte er forbilde, og noe av gjeveste å være i nazistisk ideologi. Det å ikke ha et ønske om å videreføre disse gene, strider litt med dens ideologi. Det ander er hvis Ukraina ikke er et land, men tilhører Russland, og dermed er et og samme folk. Gjør ikke det Russland til den onde part med tanke på at det er de som startet krigen, derav krig mot det Alf kaller egen rase?

Da påpeker Alf at president Putin er en av få som ikke lar seg styre av jødene og at han gjør dette for å redde Ukraina. Som han sier:

«it's for the greater good» -Alf

Etter invasjon i Ukraina har det blitt store splittelser i det høyre-radikale miljøet om hvilken side en burde stå på. Det finnes to leire, de som holder med Ukraina og flertallet som holder med Russland. Denne striden forteller Alf er splittende og han synes det er særlig rart og at Den Nordiske Motstandsbevegelsen ikke har tatt et tydelig standpunkt i denne saken, og latt deres medlemmer bestemme selv hva de skal tenke. Dette synes Alf er hårreisende, da han er helt overbevist om at Ukrainske nynazister er finansiert av jødene. Dette vet ettersom han har brukt lang tid på å tenke over dette, og synes at det synd at krigen ikke tar slutt, fordi det finnes blå-øyd på hver side av krigen.

Det er verdt å merke seg at argumentasjonen som blir brukt om at dette ikke er en villet handling og at det ikke fantes noen annen utvei, er svært lik argumentasjonen som Anders Behring Breivik brukte for å rettferdiggjøre terrorhandlingene han utførte 22. juli (Andreassen, Bergstrøm, & Dahl, 2021). Alf har forsvart Breivik ved flere anledninger. I intervjuet med meg sier han også at det er takket være Breivik at han lever i dag. Dette skyldes at Alf var deprimert i 2011 og trodde at den germanske rasen ville bli utryddet hvis man ikke gjorde noe. Men etter 22. juli terroren, ble troen på at den hvite rase skulle oppstå tent på nytt.

4.2.2 Bent

Bent utviklet sin virkelighetsoppfatning og holdninger som han kategoriserer som «islam-problemet» på midten av 1980-tallet. Hans første møte med islam var på ungdomsskolen. En eldre gutt som «på grunn av sin analfabetisme» gikk i parallellklasse med Bent, var en av de få muslimene på skolen. Senere ble denne gutten skutt og drept i nærheten av Bents bosted. Drapsmannen var også muslim som hadde til hensikt å drepe guttens bror på grunn av «narko greier». Denne hendelsen gjorde inntrykk på Bent, spesielt fordi han aldri hadde opplevd at noen hadde blitt drept før. Det faktum at gjerningsmannen også var muslim, men klarte å drepe feil person, forsterket inntrykket. «De hadde egentlig skutt feil person, men det så ikke til gjerningsmannen brydde seg om fordi det handlet om blodhevn», forteller Bent.

Denne hendelsen skjedde da Bent var ung, men han husker det godt fordi dette var det første møte han hadde med slik problematikk, og han husker det fordi det ble mye oppstyr rundt denne saken. Det at han var ung, og uerfaren og samtidig synes det var litt spennende gjør at han husker flere detaljer som hvilket våpen som ble benyttet i tillegg til andre små detaljer, som han fikk gjennom nyhetene.

Da Bent ble eldre og var ferdig med militæret, valgte han å bosette seg på Østkanten i Oslo. Som følge av økende innvandring, opplevde Bent at han havnet midt i «smørøyet» og ble vitne til hvordan muslimene påvirket området negativt. Bent kjenner til flere personer som har fått diagnosen PTSD som følge av å ha vokst opp i området. Han forteller:

«Hvis man følger med på hvordan utviklingen har vært så er det ganske lett å se på den negative utviklingen som har vært. Muslimenes livsførsel er for eksempel en hel annen måte å leve på. For eksempel der Mulla Krekar bodde måtte de ha en egen vaktmester som gikk og plukket søppel, fordi de bare kasta søppelet ned på gresset. Selv om de hadde sånne trakter i veggen de kunne kaste søppel i. Og dette er noe man kan se og høre om i hele verden. Det islamske levesettet så er det søppel og dritt, de har en mentalitet der som er helt uhyre.» - Bent

Under intervjuet nevner Bent, Mulla Krekar gjentatte ganger. Mulla Krekar er tidligere geriljaleder fra det kurdiske Nord-Irak som kom som flyktning til Norge og var bosatt her i perioden 1991-2020 (Roos, 2023). Den tiden han var bosatt her, har han blitt domfelt en rekke ganger og har vært mye i mediene som gjort at mange personer i Norge har et forhold til han. I flere av miljøene jeg har observert, har han blitt fremstilt svært negativt, som en muslimsk figur, der hans fortid som kriger har særlig blitt fremhevet.

Ifølge Bent gjelder ikke denne forsøplingen bare i Norge. Bent har hørt fra flere venner at de har vært i Israel og de kan fortelle «at man ser forskjell på gata i Israel og gatene på vestbredden og på Gaza. Hvor jævlig bedritent det er. Det er rett og slett en annen kultur». Bent har ikke sett dette med egne øyne, men har hørt det fra flere venner.

Da jeg spør hvordan dette kan ha seg, hvor kommer dette fra, altså det han betegner som Islam-problemet. Da presiserer Bent at det ikke er Allah som har pålagt muslimene å skitne til gaten, men at det er en kulturell forskjell som er årsaken. På spørsmål om hvor han får denne oppfattelsen fra er svarer han:

«I motsetning til deg, som har blitt oppvokst i en u-normalitet, du tror jo at det du ser er normalt. Men det er jo ikke det, jeg har jo sett hvordan det har sett ut før. (...) Null-punktet mitt er jo et helt annet nullpunkt enn ditt. Fordi jeg vet jo hvordan det så ut før islamiserings prosessen startet. Derfor har jeg andre perspektiver på hvor ille det står til. - Bent

Som en ser så legger ikke Bent skylden på at det er genene eller andre omstendigheter som gjør at muslimer har den adferden de har. Han hevder at hans observasjoner over flere tiår viser at det er fundamentale forskjeller mellom islam og andre kulturer som gjør det til en negativ utvikling. Han trekker frem så argumenter om at «da han ble født var det ingen moskeer i Norge, men nå er det over 80.» Dette ser han på som bevis på at de «tar seg til rette». Dette mener han ved å peke på at det ikke er kristne eller andre etnisk norske som besøker disse moskeene.

Når Bent blir spurt om synet hans på muslimer kunne vært annerledes hvis han hadde hatt en annen oppvekst, et annet sted, så sier han at det ikke ville ha endret synet hans på islam. Det er Bent klar på, det har ingen til noen ting å si. Det er ikke derfor han tenker: «Fy av meg, muslimer kan vi ikke ha her». Bent forklarer:

«Det er rett og slett det at jeg gjør observasjoner over tiår som forteller meg at her er det helt fundamentale forskjellig og i mitt syn dårlig. Og med flere observasjoner så får man lyst til å undersøke hva dette kommer av. Er det fordi de bor trangt? Er det derfor de kaster søpla på plenen? Eller er det fordi de bor trangt at de dreper datteren sin? Og det er åpenbart at det ikke er svaret og da søker man etter andre svar. Og det mest naturlige stedet å søke da er teologien og i historien. Hva sier islam om hvordan de skal oppføre seg? Hvordan har de oppført seg i 1400 år? Og hvis du setter deg inn i det, og er ikke ser problematikken. Da kan ikke jeg hjelpe deg.» - Bent

Som en kan se så bruker Bent sine egne erfaringer og observasjoner når han beskriver «de andre». Det at han har opplevd at en han gikk i klassen med som senere ble drept, at han har bosatt seg i et område han der det var høy innvandring og at han mener de «tar seg til rette». Bare bekrefter det allerede eksisterende synet han har på muslimer.

Han mener å ikke finne årsaken på det han ser som negativ adferd ved eksempelvis å se på dårlig integrering, trange boforhold eller andre faktorer, og da velger han heller å søke til teologien og historien da den oppsto for 1400 år siden.

Det er også tydelig at han er selektiv i sin informasjonsheiting, fordi hvis en for eksempel hadde lagt til grunn hvordan en er utfra historie og religion, ville en sett at vikingene brukte vold og tvang som et virkemiddel for å få igjennom kristningen av landet (Bandlien, 2023).

Muslimene har en felles agenda om å ta over verden

Vi har nå fått et inntrykk av hvor holdningene til Bent kommer fra. For å kunne analysere og forstå Bent sine holdninger og hvordan har rasjonalisering disse, er det essensielt å undersøke hans ideologiske perspektiv. Sentralt i Bent sin oppfatning av virkeligheten er hans tro på at muslimene har en agenda om å islamisere Norge og vesten, og at dette kan ha alvorlige konsekvenser hvis man ikke gjør noe for å motvirke det. Dette perspektivet samsvarer direkte med Eurabia-teorien, som er beskrevet i litteratur kapittelet. Det skal sies

at Bent ikke brukte ordet «Eurabia» spontant under våre samtaler, men under intervjuet spurte jeg om han hadde lest boken til Bat Ye'or,

«Den der er litt morsom, jeg har ikke hat tid til å lese den. Men jeg kjøpte den rett og slett fordi det er den boka. Fordi det er den det pekes på hver gang noen skal si at islam kritikere er konspirasjonsteoretikere. Så trekker de frem denne boken.

Men det boken forteller om er at det foregår.... foregikk en haug med møter og konferanser mellom Europeiske ledere og muslimske ledere og det kom ut avtale, dokumenter og traktater og ting. Det er ikke en konspirasjon, eller det er mulig det ligger en konspirasjon bak, men ikke en teori. Fordi dette er jo noe som faktisk har skjedd. Hun beskriver dhimi- tilværelsen, og hva det fører til.»- Bent

Som tidligere nevnt liker Bent å diskutere med meningsmotstandere, som en kan se ut fra sitatet forklare han at han har anskaffet seg boken for å stå bedre rystet i diskusjoner med meningsmotstandere, da de trekker frem boken til Bat Yer'or. Selv om han ikke har lest boken, er det tydelig at han har god kjennskap til hva den handler om og miljøet rundt Bat Ye'or. Han syns forfatteren og mannen hennes sitter på «masse god kunnskap».

Det er noe usikkerhet knyttet til hva Bent mener med «mulig det ligger en konspirasjon bak, men ikke en teori», men det er plausibelt å anta at han da sikter til at det mangler bevis på at møtene ikke har skjedd. Altså meningsmotstanderne til Bent kaller møtevirksomheten er konspirasjonsteori, men i realiteten er det ikke det.

Med ordet «Dhimmi» referer Bent til er en betegnelse om ikke-muslimer, et uttrykk som ofte blir brukt av islam kritikere for å si at de blir undertrykket av muslimer (Vogt, 2018). Noe som vil si at alle «ikke-muslimer» altså europeiske personen vil leve i en slave tilværelse når muslimene tar over.

En bemerkelse jeg har gjort meg i samtaler med personer disse miljøene er at flere har vondt for å snakke om og bruke konspirasjons-ordet. Grunnen til det tror jeg er fordi ordet har negative følelser ved seg og at er negativt ladet, på en så måte at en diskrediterer meningsmotstanderen. Derfor tror jeg at ordet er tabubelagt og bruken av ordet unngår en kanskje for å slippe beskyldinger om beskyldinger om å bli kalt konspirasjonsteoretiker. Som Bent sier det:

«Når de islamofile fokuserer så sterkt på å kalle Bat ye'or for konspirasjonsteori og kaller alle de som deler den teorien for Breivik'er, fordi han siterer henne. Da har man jo dokumentert at de ikke har noen sterke argumenter på sak.» – Bent

Som en ser så nevner han konspirasjonsteoretiker og «Breivik'er» i samme setning, noe som jeg tolker dit hen at han ikke ønsker å få slike beskyldinger mot seg.

Som beskrevet i teorikapittelet er det helt sentrale delen av Eurabia -teorien at det gradvis skjer en islamisering av Europa. Dette skjer via masseinnvandring, der alle verdens muslimer har en fells agenda om å ta over Europa. Denne demografiske utskiftingen mener Bent skjedde for alvor i Norge på 1970-tallet, da de første muslimske innvandrerne kom til landet.

«De første som kom til landet var inntrengere, fordi det var innvandringsstopp på denne tiden i Norge. De hadde ikke arbeidstillatelse, de kom bare med danskebåten, med en bærepose i hånd med alt de hadde. Det skapte jo trøbbel.» – Bent

Det at ingen politikere har måtte stå til ansvar for dette i ettertid synes Bent fortsatt er rart, og har derfor en sterk mistro til dagens politikere. Det samme gjelder dagens statsfinansierte medier, der ingen tør å stille kritiske spørsmål.

«På 1990-tallet snakket man om snikislamisering, den er ikke snikende lengre, den er helt åpen, den er ikke snikende og ikke er den sakte.» -Bent

Videre forklarer han «det som skjer i vesten i dag er en demografisk utskifting» et land som tillater islamsk innvandring legitimerer at en får en utskifting av befolkning, dette i bakgrunn av at fødselsraten til muslimene er høyere enn etnisk norske.

«Ja det er matematikk. Det som skjer da et land tillater å ha islamsk innvandring er at du får en utskiftning.» -Bent

Jeg stiller meg spørrende til dette, da det synes det er uforståelig at muslimer som innvandret til Norge for omtrent 50 år siden, fikk barn som vokste opp her uten sterk samfunnsmessig tilknytning til muslimske miljøer eller opprinnelseslandet til foreldrene, likevel kan besitte en slik «erobringstrang»? Burde ikke disse individene være like sannsynlige til å adoptere norske verdier?

Disse spørsmålene utfordrer synet om en konstant og medfødt aggressiv tendens i muslimer som ønsker å erobre verden, og isteden understreker betydningen av sosial og kulturell påvirkning i utviklingen av ideologiske overbevisninger. Bent svarer slik:

«Faktisk så er de en del av et mye større problem, enn foreldrene sine. Det kommer av identitetsproblemet. For det første føler du at du ikke er 100% norsk, og du har et bein i to kulturer. Et norsk og et fremmed.

Og det som da skjer er at islam er en så sterk og voldsbasert religion, med et komplett system for samfunnsstyring og dette lærer de før de lærer å gå. De får islam inn under huden. Det betyr at de har to veldig forskjellige kulturer og de velger ofte de som står motsatt av hva som er i verdssamfunnet. Derfor velger de Islam til slutt.» -Bent

Som en ser ut fra forklaringene til Bent, så bruker han flere argumentasjonsstrategier. Han starter med å presentere identitetsproblemer, og argumenter for at muslimene har bein i to kulturer, men at de velger islam til slutt. Dette gjør de fordi ifølge Bent er fordi islam er en sterk voldsbasert religion, og at muslimer lærer om dette før de «lærer å gå».

Bents argumentasjon bygger på stereotyper og generaliseringer om muslimer uten egen vilje og selvbestemmelse. Altså man ser muslimene som én homogen gruppe, der man ikke skiller mellom muslimer, som individer, men som én enhet, der alle er like uansett hvor en er fra.

I arbeide med dette prosjektet har jeg prøvd å finne pålitelig og nøytral forskning som bygger opp under synet om at muslimer ikke adopterer kulturen, holdningene og levestilten til landet de lever i. Dette har jeg ikke funnet. Argumentasjonen tenker jeg stammer fra selektive erfaringer, oppfatninger og som ikke representerer et objektivt og helhetlig bilde av virkeligheten. Dette kan vi huske fra «konspirasjonsteorier» at personer velger selektivt årsakssammenheng og forklaring som støtter deres allerede eksisterende syn fra før.

Dette er til forskjell fra hva Alf. Bent insinuerer ikke at muslim er noen som kommer fra DNA eller lignende. Dette argumenterer han ved å se på demografien fra Midtøsten:

«Se på det indiske sub – kontinentet så hadde du det samme genmaterialet. Noen er muslimer, noen som er hinduer og noen er sikher. Men de da kommer til Storbritannia rundt 1950 tallet. Og måten hvordan de har utviklet seg på, de tre gruppene er jo helt forskjellige. Selv om de har det samme genmaterialet. Sikher og Hinduer klarer seg godt, de er integrert, er i arbeidsmarkedet ikke noe mer krim enn vertskapet, mens muslimene utpeker seg jo særdeles

negativt, med mye kriminalitet. De pakistanske muslimene de er 170 ganger så tilbøyelig for å være voldtektsmenn enn etniske Briter. De seksual predatorene som har vært og som fortsatt pågår i Storbritannia er et rimelig greit bevis på at dette ikke er genetisk, men dette er religiøst. Eller kald det religion/kultur.» – Bent

Bent bruker her en argumentasjon basert på eksempler og tvilsom statistikk for å underbygge sin påstand om at muslimer i Storbritannia oppfører seg mer negativt enn hinduer og sikher med samme genmateriale. Han antyder at det er noe i islam som fører til dette, og skiller det fra hinduismen og sikhenes religion. Ved å snakke opp Sikher og Hinduer, dytter han så muslimene ned, dette gjør som strategi for å underbygge sin påstand om at muslimer har en kriminell tendens og er mer tilbøyelige til å begå voldtekter. Han rasjonaliserer dette ved å antyde at det skyldes en religiøs eller kulturell faktor som er spesielt for islam.

Bent argumenterer også for at dette ikke skyldes genetikk, men heller en religiøs/kulturell faktor. Dette viser at han prøver å skille mellom arv og miljø, og at han mener at det er kulturelle og religiøse faktorer som spiller en større rolle i muslimenes negative oppførsel. Bent mener ikke at genene har noe å si for at man er en del av «islam problemet». Men det er det teologiske. Dette begrunner så videre med å fortelle meg at profeten selv var en voldtektsmann, og ved å «kopiere han, så er man den beste muslimen».

Likevel er Bent veldig klar på at det er islam (teologien) som definerer muslimen, og ikke omvendt. Derfor er den beste muslimen den som følger koranen ordrett. «Og de som ikke gjør det, kan heller ikke kalle seg en god muslim». Dette medfører at en går i en runddans av argumenter, som gjør at en ifølge Bent ikke kan kalle deg muslim og samtidig ta avstand fra Sharia. Altså en muslim kan ikke argumenter for at hen er en «god muslim», som tar avstand fra «voldtekt og halshugging», fordi da er man ikke en «god muslim» ifølge Bent.

Dette stiller jeg meg spørrende til fordi min det er veldig få mennesker i dag som vedkjenner eller godkjenner de handlingene som ble begått på 600-tallet i dagens samfunn. Dette er Bent uenig i.

«Det er insiteres blant politikere at de kjenner en muslim som kan smile. Men det betyr faktisk ingenting! For det første vet du ikke hvorfor han smiler. For det andre så vet du ikke om han smiler i morgen. Det eneste som betyr noe er hva doktrine sier. Og man har sett det i løpet av

1400 år. Hva som skjer når muslimer tvinger på seg politisk makt. De landene går til helvete, uten unntak. Og det er et godt argument for å motarbeide islamisering.» -Bent

Her så kan en se at Bent presiserer at man ikke kan stole på en muslim. Altså smilet som en ser kan virke hyggelig, men bak smilet så ligger det en tanke om erobningsplan. Dette underbygger han ved å se på tilbake i tekstene som er skrevet på 600-tallet og dagens tilstand i landene som har muslimskstyring.

Da jeg spør om dette gjelder alle muslimer svarer Bent bestemt at man ikke kan skille mellom det han betegner som «sofa-muslim», «moderat muslim» eller en «voldelig muslim» fordi de kan ombestemme seg i løpet av sekund». I tillegg mener Bent at sofa-muslimene «er gresset som ekstremistene gjemmer seg i». Derfor mener han at man må motarbeide islamisering for at dette ikke skal skje i Norge.

4.2.3 Cato

Fra ung alder forstod Cato at han var annerledes og skilte seg ut. Han opplevde en følelse av å ikke passe inn, noe som ble tydelig i de tidlige skoleårene da han slet med lesing, skriving og sosial interaksjon med andre elever. Som følge av dette var han ikke en del av «flokk», men Cato ser imidlertid på dette som noe positivt, da han misliker personer som er «flokkdyr som bare følger strømmen og ikke har egne meninger».

Cato er en yngre enn de andre informantene og har ikke hatt sin ideologiske overbevisning like lenge, men han ble særlig aktiv i det høyrradikale miljøet i 2019. Da møtte Cato en kjent skikkelse i miljøet, som jeg ikke ønsker å navngi da dette kan gå utover anonymiteten til Cato. Skikkelsen og Cato fant tonen raskt, da de begge hadde samme syn på innvandring og hadde like interesser. Dette bekjentskapet gjorde at Cato ble introdusert til flere personer i miljøet. Personene i dette miljøet beskriver Cato som aktive og på samme måte som seg selv «litt annerledes fra folk flest».

Etter hvert deltok Cato på flere demonstrasjoner og Cato fikk så ansvar for det teknisk under ulike aksjoner, som senere har gjort at han har fått ansvaret ved å dele videoer på sosiale medier. Han produserer mange filmer om temaer som om holocaustbenektelse, anti-innvandring, anti-pride, Disse filmene legger han ut på sosiale kanaler som TikTok, Facebook og Youtube. Cato vet godt at når han er kontroversiell, eksempelvis brenner Pride-flagg, får

han masse seere. Dette engasjementet liker han godt, men mislikte sterkt å bli utestengt fra plattformene, da han mener at «alle burde ha ytringsfrihet i Norge». Noe han mener ikke er tilfellet.

Inspirasjonen til filmene får hans fra det norske miljøet og i stor grad fra USA. Han nevner den kjente amerikanske konspirasjonsteoretikere Alex Jones som en stor inspirasjonskilde. Alex Jones har påstått at amerikanske styremakter stod bak terrorangrepet 11. September 2001, at skuespillere var involvert i Sandy hook massakren, og at dette var en falsk operasjon for å ta våpnene fra borgerne i USA. Han blir i dag regnet som en av de største konspirasjonsteoretikerne i verden (Dyrendal & Emberland, Hva er konspirasjonsteorier, 2019)

Når jeg spør Cato om hvilke vurderinger han gjør før han legger ut filmer så sier han at han tenker mye, men sier også at han synes det utfordrende å finne pålitelig forskning. Derfor bruker han mye internett for å søke etter hva andre mener, og tar inspirasjon derfra.

I perioden da jeg intervjuet Cato, fortalte han at han hadde tatt en pause fra publisering og vært mindre aktiv den siste tiden. Dette skyldes uenigheter han har hatt med en anerkjent person innenfor miljøet i Norge, som introduserte ham til miljøet. Uenigheten går på deres ulike syn på veien videre, hvor personen mener at veien må gå gjennom politikken, mens Cato ikke har noen tiltro til demokratiet. Dette skyldes:

«Vi har ikke demokrati i Norge, det er bullshit. I Norge har vi ikke et reelt demokrati. Det er alltid Ap eller Høyre som vinner valget, men egentlig så blir Norge styrt av ytre krefter. Der Rockefeller er øverst, så frimurere og deretter Bilden bergere». -Cato

Dette er kjente konspirasjonsteorier som er nært knyttet til Sions Vise protokoller, bare at det er de overnevnte som styrer fra toppen. Der Alf mener det utelukkende er jødene som styrer over verden, så mener Cato at det er Rockefeller-familien som er øverst.

Rockefeller familien er en amerikansk familie som har spilt en betydelig rolle i Amerikas industrielle og politiske historie. Familien er mest kjent for sin grunnlegger John D.

Rockefeller, som ble en av de rikeste mennene i historien gjennom sitt oljeraffineringssskap, Standard Oil Company. Familien er fortsatt en av de rikeste og mest innflytelsesrike i USA.

Og har også hatt medlemmer som har spilt en viktig rolle i politikk og annet samfunnsengasjement (Smith-Solbakken, 2022).

Enkelte i det høyre-radikale miljøet vil trekke frem at moren til grunnleggeren var delvis jøde, og med dette vil underbygge deres påstand om at jødene har verdensherredømme. Men slik jeg tolker Cato så er ikke etnisiteten den avgjørende faktoren som forklarer at de styrer, men det at de er så rike og mektige, er det avgjørende.

Dette blir så videre opprettholdt med de to neste på listen. Frimurere og Bilderberg'ere. Dette er to eksklusive og myteomspunne grupper. Disse har gjennom historien blitt gjenstand for mange konspirasjonsteorier og påstander om at de styrer verden i det skjulte. Disse påstandene er imidlertid ikke basert på fakta eller bevis, men heller på misforståelser og spekulasjon om deres hemmelighetskremmeri og symbolikk (Winje, 2022). En av forklaringene på at de ofte blir beskyldt for å styre verden, er fordi det er en lukket orden som har hemmeligheter og rituelle elementer. Dette har ført til aura av mystikk og som videre har ført til spekulasjoner og mistenksomhet. Det at det attpåtil finnes mange innflytelsesrike medlemmer i disse gruppene, blir også trukket frem som viktig årsaker (Winje, 2022).

Tidligere har Cato vært stor tilhenger av Donald Trump. Men i kjølvannet av Trumps nederlag og hendelser som skulle finne sted ikke inntraff, har han valgt å ta en pause for å revurdere. Spørsmålet mitt er om dette er en vanlig prosess for ham, hvor han mottar ny informasjon og deretter endrer sin oppfatning. Han forklarer at han faktisk nylig har omvurdert flere aspekter med liv sitt. Han føler selv at han har utviklet en økt åpenhet og en større vilje til å lytte til alternative perspektiver, i motsetning til å avfeie alt. Videre har han også begynt å eksperimentere med sin åndelighet og vurdert om det finnes mer mellom himmel og jord. Dette er relativt nytt for han, men han ønsker ikke å utdype det noe nærmere, annet enn at dette har blitt eksponert for gjennom et nytt bekjentskap han har fått.

Når jeg spør om han finner det utfordrende å endre tidligere etablerte meninger, sier han at det er flere aspekter som er utenkelige, men andre ikke. Dette er noe nytt, da han nevner at dette var helt utenkelig å lytte til motargumenter som ikke tilsvarte hans eget synspunkt tidligere. Ting som fornektelse av holocaust og annet, tror han fortsatt på. Dette er han

overbevist om er en løgn for å til å skaffe seg penger fra turister. Dette vet han etter å ha sett flere dokumentar og det ikke forekommer spor av den påståtte gassen Zyklon B. Og at det uansett ikke kunne latt seg gjøre «da dusjene ikke var tilstrekkelig tette, for at gassen skulle fungert som den skulle». I tillegg påstår Cato at det er reist nye konstruksjoner i ettertid for å støtte opp under den fortellingen som er skapt.

«Det ble brent jøder i Auschwitz, men det hadde med avlusning å gjøre» -Cato

Argumentasjonen om manglende funn av Zyklon B, og dens manglende kraft samt at jøder bare ble brent på bakgrunn av avlusing, er kjente konspiratoriske argumenter som er i stikk i strid med det mest veldokumenterte folkemordet noensinne (Molbæk-Steensig, 2011).

Typisk for holocaust benektere at mener at hele kunnskapen om folkemordet bryter sammen dersom de finner enkeltfeil, eller hovedbestemmelser i bevismaterialet.

Benekterne velger ofte ut enkeltstående kilder, løsriver disse fra sin kontekst og ser bort fra alt som er dokumentert. Eksempelvis at det eksiterer hundretusenvís av dokumenter, brev, memoarer, notater, skisser/planer, taler, regninger, tilståelser, øyevitneskildringer, fotografier og leieren i seg selv som bevis at folkemordet faktisk skjedde (Molbæk-Steensig, 2011).

På spørsmål om Cato kan utdype og forklart enkelte konspirasjonsteorier han fremlegger, er han svært avvikende, og gjentar de samme argumentene, uten å kunne begrunne mer enn overflate kunnskap. Dette har fått meg til å mistenke at Cato ikke nødvendigvis tror helt sikkert på fortellingene han har blitt fortalt, men at det er andre faktorer som gjør at han deler dem.

Gruppetilhørighet

Som en har sett er Cato en veldig søken person som ønsker å finne svar på vanskelige temaer. Det at Cato ikke har hatt sin ideologi like lenge, har hoppet mellom ulike miljøer og fortsatt er på leting etter å finne svar, tror jeg er noen av forklaringen på at jeg har funnet det utfordrende å danne meg et helhetlig inntrykk av hvordan han rasjonaliserer holdningene sine. Et eksempel er at Cato forklarer tidlig i intervjuet at han er imot muslimsk innvandring til Norge, men senere i intervjuet sier at han at liker muslimskinnvandring fordi

de er imot Pride, som er *for* mangfold, noe han ikke er. Et annet eksempel er sitatet: «Det er ingen forskjell mellom FNs bærekrafts mål og ideologien til Den Nordiske motstandsbevegelsen. Det er faktisk helt likt, fordi de begge har masse regler. Og mennesker liker ikke regler!»

Slike resonnementene blant andre er vanskelige å analysere, og jeg har forsøkt å kontakte Cato for å få hjelp til å forstå resonnementene bedre, men det har ikke latt seg gjøre. Likevel synes jeg det er viktig å ha ham med i prosjektet, fordi som det kommer frem i «Hvem er mest tilbøyelig til å utøve konspirasjonstenkning», scorer personer med lavere utdanning, flere sosiale problemer og annen usikkerhet høyere på konspirasjonstenkning enn resten av befolkningen (Dyrendal & Emberland, Hva er konspirasjonsteorier, 2019, s. 26). Denne type faktorer kan man også finne i forskningsstudier utført av Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA). De viser at det i hovedsak er tre typer faktorer som synes å være utslagsgivende for å forstå hvilke unge som går lengst i å besitte holdninger som kan tilskrives ekstremistiske grupperinger: Marginalisering og utenforskap, religion og innvandringsbakgrunn, og mistillit til sentrale samfunnsinstitusjoner (Vestel & Bakken, 2016). Marginalisering, utenforskap og mistillit tenker jeg står særlig sentralt i Catos situasjon.

Det at Cato er stadig på søken etter svar og har på grunn av dette deltatt i flere ulike høyreradikale organisasjoner, kan tyde på en rotløshet som også føyer seg inn i rekken av kjennetegn ved personer som oppsøker høyreradikale grupperinger. I deler av ekstremismeforskningen finnes det et skille mellom hvem som oppsøker disse miljøene. Noen gjør det av ideologiske overbevisninger, mens andre gjør det av det man kaller «ekstraideologiske» motivasjoner (Vestel & Bakken, 2016, s. 114). Denne kategorien refererer til personlige årsaker som frustrasjon, urettferdighet og andre lignende forhold, og i liten grad til ideologi. Videre beskriver Bjørge og Gjelsvik dette slik:

«.... sterkt forskningsmessig belegg for at mange av de som deltar i volds- ekstremistiske grupper og aktiviteter, går inn i disse miljøene ut fra sosi- ale grunner og behov, og ikke på grunn av ideologisk overbevisning. De ble gjerne radikalisert som følge av sin deltakelse, ikke som årsak til del- takelsen.» (Bjørge & Gjelsvik, 2015, s. 16).

Jeg trekker dette frem fordi som tidligere fortalt har Cato vist en særlig skepsis til samfunnsinstitusjoner og om hvem som styrer verden, der mistilliten står helt sentralt. Dette i tillegg til at han beskriver seg selv som en person som er «annerledes», en person som tørr å gå egne veier, og ikke ønsker å delta i en «flokk» og velger har derfor ofte det motsatte narrativ et folk ellers i samfunnet.

Jeg tror dette er en del av forklaringen på at argumentasjonen han har presentert for meg har spriket ut i ulike retninger og at det skyldes at det er en sammenheng med at han først å fremst er med i disse organisasjonene på bakgrunn av sosiale årsaker, snarere enn ideologiske overbevisningen. Denne mistanken kommer også av hvordan Cato snakker da han benytter seg av mye av den samme retorikken som er å finne på Telegram og andre sosiale nettverk. Der en bruker humor for å sminke over alvorlig temaer. Eksempelvis da Cato forteller at han er glad han slapp å dra med hvite busser til Polen for å besøke konsentrasjonsleiren Auschwitz med skolen:

«Det å reise 10 timer for å bli trist, og ikke få lov til å stille kritiske spørsmål er ikke særlig appellerende. Da er det bedre å dra til Disneyland, det er mye morsommere!». -Cato

Dette sitatet mistenker jeg er sagt i et forsøk på å være morsom, og ikke for å være helt seriøst. Jeg fremhever dette for å vise til en type måte å snakke på som jeg har opplevde flere ganger i samtalene med informantene. Typisk er at slike utsagn er på et hvis grenseoverskridende og noe som man egentlig ikke mener, men er sagt i en så «humoristisk måte» der man på et hvis kan le sitatet bort, og avfeide det med at det bare er humor. Men på et annet hvis blir det formidlet på en slik måte som er identitetsskapende og forteller hvilken gruppe du tilhører og et annet hvis kan avfeide et med tull, hvis andre ikke responderer som man håpet på. De som tar «spøken» har da en intern sjargong, som kan være med på å skape en fellesskapsfølelse, og denne fellesskapsfølelsen tror jeg er særlig viktig for Cato.

Da jeg spurte om dette svarte han selv at han ikke opplevde det på den måten, men heller at han er nysgjerrig og derfor oppsøker ulike miljøer. Dette kan også være en forklaring, og jeg opplevde at han vurderte å ta en pause fra det høyreradikale miljøet. Dette vurderte han etter en hendelse der Antifa hadde kommet hjem til han og punktert alle dekken og skrevet

«nazist» på bilen hans. Dette skjedde etter at han hadde deltatt i demonstrasjon med en kjent organisasjon. Det at Antifa kom hjem til han syns han var ubehagelig, særlig ettersom han har hatt mye med dem å gjøre de siste årene. Dette anstrengte forholdet til Antifa har gjort at han er overbevist om at:

«Antifa er pudlene til den norske stat. Og et til for å skape splitt og hersk» – Cato

I følge Antifa sin hjemmeside er Antifa en sosialistisk organisasjon der målet deres er å «bekjempe fascismen ideologisk og fysisk – både i dag og i fremtiden». De er en del av arbeiderbevegelsen og en part i kampen for sosialisme, feminisme og skeives rettigheter (Antifa, u.d.).

Som en kan forstå så er dette en motsetning til hva Cato kjemper for. Det er derfor ikke vanskelig å se for seg at Cato har hatt en del med dem å gjøre de siste årene. Det interessante med sitatet som er trukket frem er at dette er mye av den samme retorikken og beskyldingen som Alf kom med i samtalenes våres. Alf antyder at den norske stat hadde influensere som har som oppgave å påvirke det norske folk «på den rette stien». Som en ser her gjør Cato mye av det samme, ved å hevde at Antifa er som pudler for den norske stat, altså løpegutter for få folk på den rette siden, og hvis en står imot forsøker de å skape splitt og hersk mellom ulike ideologier. Der hans ideologi er utenfor felleskapet, der han klarer å ha egne meninger og holdninger, og stå imot «flokk-dyr – mentaliteten».

4.3 Hatretorikk og språkbruk

Hatretorikk er et sammensatt ord som består av hat og retorikk, men hatretorikken er ikke begrenset til språkbruk som utelukkende sprer følelsen av hat ovenfor en gruppe mennesker. Retorikken utnytter også andre negative følelser, som eksempelvis vemmelse, sinne og frykt (Nilsen, Hatretorikk: Den intolerante språkbruken, 2014).

Ved utførelsen av informantintervjuene bemerket jeg meg at alle informantene uttrykte en overbevisning om språkets betydningsfulle rolle i å formidle deres budskap. Det er verdt å bemerke at samtlige av informantene meddelte at de hadde blitt utsatt for nedsettende

karakteristikk, som «rasist» og «nazist». Cato fortalte at dette var særlig slitsomt, fordi «da ble han demonisert».

Dette bidro til at de ble bevist sitt eget språk, da dette kan hindre dem i å formidle budskapet sitt. Eksempelvis forklarte Alf at han bruker ordet «nordisk» aktivt for å ikke bli omtalt i negativt ordlag. Dette fant han særlig effektiv fordi ved bruk av ordet kunne han fortsette sin formidling, uten å bli avskrevet med en gang, i tillegg skjønnte alle hva han egentlig mente. På spørsmål i hva han selv legger i begrepet så er det den hvite kultur og den hvite historien. Videre supplerer han med å forklare at nazistene var en del av den nordiske satsningen.

«Nazisme» og nordisk det er som to søsken. De er ikke helt like, men faen så likt det er!». -Alf

Bent fortalte det slik:

«De siste årene har vi gjort som marxistene. Vi har tatt eierskap for språket. Vi gir språket ny mening. Vi finner opp nye ord, og det med suksess. For eksempel ordet islam-problemet. Det konstaterer at islam er et problem og allerede der har du sagt ganske mye. Og på denne måten kan man påvirke politikken». -Bent

Som en ser ut av utsagnet så påpeker han at det er negative assosiasjoner til «begrepet». Dette får han til uten å bli beskyldt for rasisme. Dette kan så gjøre at en når ut til et større publikum som senere kan være med på å påvirke politikken og samfunnet.

Et annet begrep som Bent bruker ofte, er ord som «snikislamisering». Sett fra et grammatisk perspektiv utgjør begrepet sammensetning av de to ordene snik og islamisering. Snik er forbundet med innholdet i verbet å snike som betyr å gjøre noe i det skjulte. Ved hjelp av en slik sammensetting oppstår en ny betydning av begrepet, som har negative assosiasjoner ved å sette ordet islamisering bak. Slik betydningsforskyvninger gjør språket politisk potent på et nærmest umerkelig og usynlig vis, og kan derfor beskrives som en slags skjult argumentasjon. Et godt eksempel på dette er at bruken av ordet ble først og fremst brukt hos dem som forfektet Eurabia-teorien, men har gjentatte ganger blitt brukt av profilerte politikere som Siv Jensen og Silvi Listhaug i Fremskrittspartiet (Ånestad, Olsson, & Sølhusvik, 2021). Dette er kjente og mektige politikere som har stor appell og når ut til svært mange. Dermed har begrepet gått fra å tilhøre bevegelser på ytre høyresiden til «folk flest». Og språket har også en tendens til å forsterke språkbrukerens forståelse av virkeligheten. Dette

eksempelvis gjennom humor som fortalt tidligere, men et annet eksempel er at Bent bruker også ordet «vertsamfunnet» og «gjester» ofte.

«Vi kan ikke ha et samfunn der vertsamfunnet må gå på tå hev for å ikke irritere gjestene. Det er det gjerne politikere vil». – Bent

Med bruk av ordet «vertsamfunnet» mener Bent Norge, og «gjestene» er da innvandrere. Som vi har sett så ser Bent muslimer som en homogen gruppe, og at de ikke spiller noen rolle om en muslim er født i Norge eller i utlandet. Ved å da indikere at noen er gjest, gir da assosiasjoner til en som bare er på besøk og at samlivet i Norge baseres på den kulturen og demokratiske prinsippene som er i Norge, og at innvandrere må assimileres ut fra dette, med minst mulig innblanding av muslimsk tro og tradisjoner.

4.3.1 Dehumanisering

Til nå har jeg vist til eksempler der informantene har vært subtile i sitt ordforbruk. Dette språket kan en se kommer tidlig i samtalen våre, men jo lengre intervjuet varer ser jeg at det skjer en endring da informanten etter hvert begynner å komme med retorikk og valg av skjellsord som er langt mer dehumanisere om folkegrupper.

Dehumanisering er ifølge Ormaasen, sin egen definerte versjon, en ekskluderende og nedverdiggende kategori av andre mennesker. Dette basert på egen selvforståelse (Ormaasen, 2017). På generell basis har alle mennesker et behov for gode stimuli og selvbildet, for å oppnå dette virker det for meg at en av årsakene til at informantene trykker «de andre» ned, er fordi de løfter en samtidig seg selv opp. Samtlige av informantene som er med i denne studien har beskrevet «de andre» på en mindreverdig, som ikke trenger å bli behandlet med respekt.

«For meg er det genene som snakker. Og det er det jeg ser når pakkiser tar seg til rette her i landet. Og med pakkis så mener jeg alle svartskaller. Det er genene som snakker. De vil opp å fram!» - Alf

Det er flere ting jeg vil ta i tak i dette sitatet fra Alf. Vi starter med at han hevder det er genene som styrer de han beskriver. Som vi vet fra før så forfekter Alf typiske raseideologier, der han ilegger den hvite rase større verdi. Ved å insinuere at det er «gene

som snakker», gir han et uttrykk for det ikke er noe man kan gjøre for å hindre det han ser på som negativ adferd. Fordi dette er noe de, er biologisk født med. Det er et svært dystert syn og en form for dehumansering som ikke åpner opp for inkludering og ivaretagelse.

Det andre er ordet «pakkis». Det er et skjellsord som dukket opp i forbindelse med innvandring fra Pakistan til Norge på 1970-tallet (Nilsen, 2014). Alf presiser videre at når han bruker ordet så mener han «alle svartskaller». Altså ordet blir rettet mot folk med mørk hudfarget. Alf presiserer ikke spesifikt i intervjuet hva han mener med at «de vil opp å fram!». Men min tolkning er at han mener at de med annen hudfarge tar av godene til Norge. Altså goder han mener selv er forbeholdt de hvite etniske borgerne, og at noen andre tar av det, gjør at det blir mindre av det til de som «egentlig» har rett på det. Dette kan være seg helsehjelp, jobb eller andre samfunnsmessige goder.

Bent mener ikke som Alf at genene eller DNAet er med på å styre hvordan ulike mennesker er. Men Bent er tydelig på at islam er en voldsbasert religion som alle muslimer lærer om «før de kan gå». Et annen forskjell er at Bent ikke eksplisitt sier kjente nedsettende ord når han beskriver muslimer eller andre med en annen hudfarge. Han pakker det mer inn som å bruke ord som «sofa-muslim» osv. Likevel så skimter det en dehumansiering av muslimer i resonnementene hans. Eksempelvis

«Så du kan høre fra en muslim i Norge i dag at: «Nei jeg har ikke lyst til å hakke hue av naboen min. Det høres ikke noe tiltalende ut!» Og det kan godt hende at han mener det, og at han rent personlig ikke er tilhenger av å skjære hode av folk, eller voldta nabo jenta. Men problemet er jo at det betyr ingenting. Fordi det er Islam som definerer hva han skal gjøre.» -Bent

For Bent er det helt vesentlige at «Islam definerer muslimer, muslimer definerer ikke islam». På denne måten omtale han alle muslimer som en homogen gruppe, uten individer og uten stand til å gjøre motstand. Dette er til forskjell fra da han omtaler «sine egne» da blir de beskrevet som egne holdninger, personligheter og individer. Dette er med på å dehumanisere muslimer, der man tar bort det menneskelige ved dem.

Dette kan man også se i argumentasjonen hos Cato som mener jødene i Auschwitz ble brent på bakgrunn av avlusning. Altså det blir gjort av nærmest som en tjeneste for å beskytte de andre jødene i leieren. Dette synet på menneskeliv, der man finner et problem som lus er en gylden grunn til å ta livet av et mennesker, istedet for å isolere å skille infiserte og ikke-

infiserte fra hverandre. Viser en måte å tenke på som er svært de humaniserende der en vektlegger en jøde liv til å ikke ha en verdi.

4.3.2 Ulikheter

Jeg har nå beskrevet hvordan retorikk og ord kan være med på å skape negative assosiasjoner som kan gjøre at en dehumaniserer andre folkegrupper. Jeg har også vist til hvor lett uttrykk kan være med på å spre seg fra et lite submiljø til høytstående politikere. Men det finnes er særlig én vesentlig forskjell mellom Alf og Bent når de beskriver sitt fiendebilde.

Som vi har sett betrakter Bent ofte muslimer som voldelige uten fri vilje, som lite intelligente med mangel på empati og noen man ikke kan stole på. Eksempelvis:

«Fra flere steder rundt omkring i verden kan en se at det samme skjer. Hvor folk sitter på fortauet og griner, fordi nå har den hyggelige muslimske naboen vært å og skjært halsen over på hele familien hans. Tenk det er tragedier hver eneste dag sånn, så hvis du hvis du stoler på at din smilende muslimske nabo ikke vil skjære halsen din, så kan det hende at du gjør noe dumt.» -Bent

Men måten Alf beskriver sin fiende på, jødene er helt annerledes. Antisemittisme blir ofte tolket som rasisme rettet mot jøder. Slik snever betraktningssmåte går imidlertid glipp av ett av det ideologiske jødehatets mest grunnleggende trekk. Det finnes selvsagt en motvilje mot jøder, som kan ligne det Bent forklarer. Men det gjør ikke Alf, han hater jøder av diametralt motsatte årsaker. For Alf utgjør de en dødelig fare fordi der er resurssterke, intelligente og mektige. Som en ser så er dette helt motsatte måter å beskrive «fienden» på. Kimen til Alf er at den jødiske sammensvergelsen er så mektig at ingen med makt kan stå imot og samtidig er de så intelligente at de ikke blir oppdaget.

Det at vanlige folk ikke kan oppdaget det er som en så i «hva kjennetegner konspirasjoner» bare en bekreftelse på hvor intelligente jødene er, med tanke på at de ikke blir oppdaget. Dette gjør igjen at en kan gå i en rund dans med argumentasjon der fraværet av bevis, er et bevis på at sammensvergelsen faktisk stemmer. Slik argumentasjon er ifølge historikerne Dyrendal og Emberland noen av grunne til at konspirasjonen om jødisk sammensvergelsen har røtter fra høymiddelalderen (Dyrendal & Emberland, Hva er konspirasjonsteorier, 2019,

s. 103). Begge disse to ulike beskrivelsene av fienden er på et vis vidt forskjellige, men resultatet av tankegodset er svært stigmatiserende og negativt.

4.4 Syn på fremtiden

Som en del av min undersøkelse, ble informantene spurt om deres syn på dagens situasjon i Norge, og hvordan de ser på samfunnets fremtid og hvilke tiltak som eventuelt burde gjøres. I det følgende avsnittet vil jeg presentere informantenes perspektiver angående dette.

4.4.1 Dagens situasjon (fjerne)

Som oppgaven har vist har samtlige av informantene vist en negativ holdning til innvandring og personer med en annen etnisitet enn norsk. Dette synet på innvandring kan påvirke hvordan man ser på fremtiden. Dette kan det føre til synet på fremtiden vil være preget av konflikt og spenninger mellom ulike kulturer og samfunnsgrupper. Dette kan føre til en mistillit og en negativ holdning til innvandrere og deres bidrag til samfunnet (Hellevik & Hellevik, 2017).

Ingen av informantene i studien har sagt at de kjenner eller har kontakt med personer med minoritetsbakgrunn. Studier om «synet på innvandrere» i Norge viser at denne mangelen på sosiale relasjoner kan være med å skape fordommer og øke nærværet av negative holdninger til dem (Hellevik & Hellevik, 2017). Eksempelvis så kan dette føre til en oppfatning av at innvandre tar jobber og ressurser fra lokalbefolkningen, selv om det ikke nødvendigvis stemmer. Faktisk så viser forskning at innvandring kan føre til økonomisk vekst og skape arbeidsplasser, og ellers bidrar med sin arbeidskraft, skattebetaling og konsum (Holmøy & Strøm, 2017). Denne negative holdningen til disse minoritetene kan føre til en økende polarisering i samfunnet, da det kan føre til ulike grupper blir målt opp mot hverandre, som kan hindre felles samarbeid på ulike områder.

Dette pessimistiske synet speiler seg også i samtlige av personene jeg har snakket med i dette prosjektet. Der det blir insinuert at et forestillingskompleks der apokalyptisk tro på verden står nært en undergang. Selv om det ikke eksisterer noen nødvendigvis forbindelse mellom apokalyptisktenkning og konspirasjonsteorier, er de ofte forbundet. Dette ved at konspirasjonsteorier og endetidsforestillinger ofte gir forklaringer på verdens ondskap

(Bjørgero et al., 2018, s. 184). Som en har sett i «ideologiske overbevisning» har informantene ulike aktører som sitt fiendebilde og blir trukket frem som en trussel for det norske samfunnet og egen etnisitet. Som Alf beskriver det:

«Det er som et tre i skogen. Ja ok, du går og ser en granskog, men så kommer etter 50 år, og faen dette ser likt ut, men det er jo ikke det. Trærne har blitt bytta ut, men det er fortsatt en skog»- Alf

Denne oppfattelsen av manglende individualisme i de gruppene man anser som «de andre» og en tenker at det pågår en befolkningsutskiftning i Norge er tilfelle for Alf, Bent og Cato. Som en tidligere har sett så mener Bent at dette ikke skjer på en snikende måte, men at det skjer helt åpenlyst. Dette ved å peke på det høye fødselsratene innvandrerne har i forhold til etnisk norske. Denne tilnærmingen av at innvandrere kommer til Norge som påskudd til å føde flere barn er å finne i alle intervjuene.

Bent beskriver det på denne måten:

«Om Norge islamiseres med verbal Jihad eller sverdet, det betyr jo ingenting. Fordi om 100 år så er samfunnet i Norge fortsatt like dårlig. Det er det samme hvilken metode som brukes. Akkurat om det skjer verbalt, demografisk krigføring eller med væpnet krigføring, det har bare noe å si for oss akkurat nå.» – Bent

Som en ser ut fra utsagnet viser Bent en pessimistisk og polarisert holdning til Islam og muslimsk innvandring til Norge. Bent hevder at islamiseringen av Norge vil føre til en «dårlig» samfunnssituasjon, uansett om det skjer gjennom verbale eller fysiske metoder. Der hans etnisitet vil bli erstattet med muslimer. Dette har vi sett tidligere at han begrunner med å se tilbake på historien, og som vi har tidligere sett også hvordan han mener islam er en voldelig religion.

Denne type utskifting er også Alf enig er en pågående prosess, men i hans øyne skjer det ved at jødene orkestrer grupper mot hverandre for at de skal drepe hverandre. Eksempelvis der det ble gitt eksempel på at det som skjer i Ukraina. Denne forestillingen om at det skjer en pågående voldelig krigføring mellom vesten og muslimske land står helt sentralt i alle informantenes forestilling. Alf nevnte som sagt krigen i Ukraina som eksempel, men Bent mener også at dette er en del av «strategien» for å ta over Norge. Som han beskriver:

«Vi hadde veldig fokus på drapet på Benjamin Hermansson for noen år siden og Breivik sine 77 ofre. Men realiteten er jo at muslimene har jo drept langt flere enn det, de tar bare en etter en, og det får ikke medieoppmerksomhet.» -Bent

Som en ser så trekker Bent også frem voldspotensialet og under flere samtaler bruker han gjentatte ganger ord som mennskeslakt, krig, halshugging osv. Som en ser ut fra sitatet så hevder Bent at muslimene har drept «langt flere» enn Breiviks ofre, ettersom det finnes langt flere enkelttilfeller som ikke får medieoppmerksomhet. Dette tolker jeg som et forsøk på å bagatellisere terrorangrepet, samtidig fremheve negative stereotyper om muslimer og en sterk mistillit til offentlige medier.

4.4.2 Mistillit til samfunnsinstitusjoner

En annen fellesnevner for alle informantene er at de viser en sterk mistillit til samfunnsinstitusjoner vi har i Norge. Cato mener at det ikke finnes et reelt demokrati i Norge, da det alltid er Høyre eller Arbeiderpartiet som alltid vinner. Bent, mener samfunnsstyringen blant Norske politikere er hensynsløs som ikke ivaretar norske interesser og at etablerte medier har berøringsangst for temaet. På spørsmål om hvordan Alf ser på samfunnsinstitusjonene forteller han det slik:

«Myndigheten dresserer noen influensere på toppen, også straffer du de som går utenfor flokken. Og da lærer folk jævlig fort, fordi hvis du gjør som influenserne sier og ikke hopper utenfor sporet, så har du det bra. Du får kjerring, unger, jobb, bil, ferie til syden. Det er en helt total selvstyring i Norge. Det eneste myndigheten trenger å gjøre er å sende ut gjete hundene sine.» -Alf

Alf spesifiserer ikke eksplisitt hvilke influensere han refererer til, men min fortolkning er at han referer til advokater, politikere, politiet og mektige personer innen finansnæringen. Denne tolkningen kommer av at Alf gjentatte ganger under intervjuet omtaler disse yrkesgruppene i negativt og uttrykker mistillit til både deres arbeidsmetoder og de institusjonene de opererer i. Eksempelvis beskriver han seg selv som en person som har «gått utenfor flokken», og som deretter har blitt straffet for det. Dette ved at rettsakene mot ham har blitt «rigget» ved å oppnevne fiktive rettsaker, der dommere blir kjøpt og betalt for å straffe ham på uriktig grunnlag, og på hardest mulig vis. Dette som et forsøk på å knekke ham. Dette har skjedd på en måte som har fratatt ham muligheten til å forsvare seg. Som en konsekvens har denne behandlingen ført til at han har mistet venner, familie,

jobber, fast inntekt og bosted, og befinner seg i dag i en økonomisk vanskelig situasjon. Dette gjelder ikke bare han. Både Cato og Bent har også fortalt at de har urettmessig blitt straffet av myndighetene på ulikt vis, ved å få bøter for brudd på rasismeparagrafen og/eller at «pudlene til den norske stat» straffer dem, med hets, punktering av bildekk eller annen form for maktmisbruk, som får konsekvenser for dem.

Det å ikke ta ansvar for egen ulykke, men heller påstå at det er onde aktører som er mot en, er en vanlig tendens blant høyre-radikale (Dyrendal & Emberland, Hva er konspirasjonsteorier, 2019). Det en kan legg merke til er at informantene ofte beskriver seg selv som personer som klarer å stå utenfor flokken, og påpeke det som er feil i samfunnet. Dette gjør at de selv på en måte står i senter, der alle andre tar feil, og de taler rett. I løpet av de titalls personer jeg har snakket med i dette prosjektet har det ikke hendt at de på noen måte har utvist tvil om at deres holdninger er feil, men snarere tvert om. Den ydmykheten som å fremstå som usikker, eller spørrende på enkelte områder er ikke eksisterende. Dette fører til en veldig sterk svart/hvitt tenkning som i liten grad åpner opp til diskusjon. Og hvis en spør om detaljer rundt enkelte argumenter har jeg opplevd at en ofte viser liten vilje til å lytte eller ta til seg ny kunnskap, men snarere forteller at de er et offer for fordømmelse.

Dette fenomenet illustrerer hvordan generell mistillit til andre kan bidra til å konstruere en forestilling om at alle er imot en, og dermed anses som årsaken til ens egen manglende suksess. En slik tilnærming kan betraktes som en forsvarsmekanisme, der man unngår å evaluere egne holdninger opp mot de norske lovene som man kanskje anser som feil eller har liten tillit til.

Dette er kanskje ikke så rart, med tanke på at det å konfrontere ens egne holdninger, som man har hatt siden barndommen, utgjør en betydelig utfordring i seg selv, sammenlignet med å være ettergivende og legge skylden på andre. Dette er ikke uventet, da det er en menneskelig tendens å akseptere det man allerede tror på, for å opprettholde en følelse av kontroll, fremfor å utfordre og undersøke det man ikke tror på (Dyrendal & Emberland, 2019).

Et annet viktig moment er mistilliten ovenfor medier. Det blir fremvist til en manglende medieoppmerksomhet rundt hendelser som involverer vold og drap ovenfor etniske nordmenn. Denne mistilliten ovenfor medier og andre samfunnsinstitusjoner har også Alf og Cato fremvist. Der eksempelvis Alf sier:

«Hvis du ser på de mest kjente russiske utflytterne som kritiserer Putin, og som har gratis sendetid i hele vestlige verden. Jøder hele gjengen. Hele dritten!»- Alf

Som en ser fra sitatet fra Alf, så fremviser han også en mistillit til norske medier der det kommer en antagelse om at russiske utflyttere som kritiserer Putin og hans regime, er kjent og gratis sendetid i hele den vestlige verden. Som en har sett så mener Alf at Putin er en av få statsledere som klarer å motstå jødernes maktspill. Det at Norge ikke klarer det samme betyr også at mediene i landet, heller ikke er å stole på, da den bare forteller befolkningen hva de skal mene.

4.4.3 Hvilke tiltak bør gjøres?

Det kan tenkes når man knytter en stolthetsfølelse rundt sin egen etnisitet vil tanken på at den skal forsvinne virke ubehagelig. Derfor spurte jeg samtlige informanter hvordan de så på fremtiden.

Bent starter med å fortelle at det måtte iverksettes flere tiltak. «Det er masse som må gjøres i Norge, fordi Norge er dysfunksjonelt når det kommer til politikere, politi og medier, men hvis han skal holde seg til islam-problemet» så er han ikke i tvil:

«Jeg har ingen tvil i min sjel at deportering må til i 100 000 vis. I Sverige må de deportere million talls. Dette er fordi ryggmargrefleksen hos muslimene er vold, som en respons på blasfemi fordi det er det de er lært opp til, fra før dem begynte å gå. Det går ikke an å av-programmere en muslim til å ikke få lyst til å drepe en vantro som begår blasfemi. Fordi det sitter så dypt i dem.» -Bent

Videre utdyper Bent at det han anser som muslimer er «alle med muslimsk bakgrunn som puster, fordi hvis du puster er du per definisjon en islamist». Han presiserer videre at han ikke skiller mellom troende, norskfødte eller innvandrere. «Er du en islamist, skal du ut!» Det at Sverige må deportere million talls er på bakgrunn av at de har en høyre andel muslimer i landet.

Samtalen dreier seg videre over til hva som kommer til å skje hvis ingenting gjøres?

«Endestasjonen er folkemord. Det er ikke noe jeg tror, det er noe jeg vet. Fordi det har skjedd i alle land hvor andelen muslimer har blitt høy nok. Folkemordet starter ca når muslimene er 60% av befolkningen og den pågår helt til det er 100% muslimer.» - Bent

Dette med at vesten er utsatt for befolkningsutskiftning forteller Alf også i intervjuet. Ifølge Alf er planen til «muslimene å ta over vesten gjennom barnevognene og ikke maskingevær». Dette mener han også står i koranen

«Når dere utgjør 20% av befolkningen, gjør opprør!» - Alf

Dette synet deler også Cato, han er klar på at det må skje endringer før det er for sent. Jeg ønsker ikke å diskutere hvilken prosentsetning som gjelder, men det sentrale er at alle har samme oppfatning om at det kommer til å skje på et vist tidspunkt, og det er ikke lenge til. Alf som er eldst og som har vært en del av det høyreradikale miljøet lengst, mener at det er for sent å gjøre noe og forteller det slik:

«Ja. Jeg tror det er for sent. Jeg har et håp. Selv om jeg ikke tror det kommer til å skje, men det er det eneste som er igjen, og det er at Putin vinner krigen. Marsjerer inn og atombomber Washington og London. Ango-landene må knuses, det er sionistenes høyborg og deres forlengende arm. De må knuses! Også må Putin ta hele dritten!» - Alf

Som sitatet over viser det en ekstremt voldelig og polarisert holdning til internasjonale relasjoner, samt en tendens til å fremme konspirasjonsteorier. Alf hevder her at det er for sent å unngå en krig, og at eneste håpet er at Putin vinner krigen og utfører massive ødeleggelse mot vestlige byer. Sitatet inneholder også rasistiske og antisemittiske utsagn, ved å kalle de vestlige byene for «Ango-land» som er en henvisning om at sionister er en trussel som må knuses.

Det skal nevnes at Alf ikke tror dette kommer til å skje, på bakgrunn av de økonomiske musklene NATO har. Men han håper det skjer, som han selv sier:

«Et folk som det norske, eller som de vestlige, hvite folkene. Har gitt opp å leve. Derfor fortjener vi heller ikke å leve.» - Alf

Det at det hvite folket har gitt opp begrunner han med at man ikke stopper jødene.

Med slike fremtidsutsikter samt virkelighetsforståelse som informantene har, er det ikke utenkelig å tenke at en blir bekymret. Dette spør jeg så Bent om på bakgrunn av at jeg har lagt merke til at han har kniver, sverd, våpen, pepperspray lett tilgjengelig i alle rom, og i det ene rommet henger det også en skuddsikker vest. Jeg spør så om han ser den som nødvendig?

«Ja! Skyting er en ting, men den er ganske praktisk når de kaster stein, kniv osv. Det har jo også vært noen tilfeller der de tar og slår på deg osv.

*I 2018 ble *** overfalt av en gjeng Antifa folk, det var anti-rasistisk senter sitt arrangement og de ordensvaktene til anti rasistisk senter de geleidet voldsmenn bort til oss. Og de gutta der er jo halvparten av alderen vår, og de driver å trener kampsport etc. De slår fire fem slag i sekundet og da får man vondt. Jeg har opplevd det med og uten vest og det er best med vest. Så den vesten er grei.»- Bent*

Jeg har ingen kunnskap om den faktiske trusselen Bent står ovenfor, men det er tydelig at han opplever en betydelig frykt for at noe skal skje. Det er legitimt å hevde at dette kan føre til situasjoner med høy grad av stress, da man ikke opplever trygghet. Som tidligere nevnt viser personer som opplever slike stressende situasjoner en tendens til å være overdrevent opptatt av faresignaler. Dette kan derfor gjøre dem mer mottakelig for konspirasjonsteorier, som søker å gi en forklaring på komplekse samfunnsproblemer og dermed tilby en illusjon av kontroll. Dette gjelder ikke bare for Bent, men for alle informantene i studien. Det kan bidra til å forklare hvorfor tilstedeværelsen av konspirasjonsteorier er så utbredt i disse miljøene.

Studiens funn og veien videre

I denne delen av oppgaven skal jeg se på hovedtrekkene og funn som kom frem i datamaterialet samt komme med egne betraktninger.

5.1 Oppsummering av viktigste funn

Det er tydelig at en fellesnevner for samtlige av informantene i denne studien er deres tilknytning til konspirasjonsteorier, som utgjør en sentral del av deres verdenssyn og virkelighetsoppfatningen. Det er tydelig at de tilhørere ytre høyresiden, men det er også verdt å merke seg at de tilhører ulike retninger innfor dette spekteret. Der Alf har utpreget antisemittistiske holdninger, slik de blir beskrevet i «Sions visse protokoller». Bent er derimot fiendtlig innstilt mot islam og forfekter Eurabia – teorien, mens Cato utgjør et godt et godt eksempel på at personer som tror på én konspirasjonsteori ofte tror på flere (Dyrendal & Emberland, Hva er konspirasjonsteorier, 2019, s. 26).

Det sentrale i denne konteksten er den omfattende mistilliten, og det er et felles trekk blandt de ulike konspirasjonsteoriene at «ingenting er hva det utgir seg for». Og at «alt henger sammen og ingenting er tilfeldig». For å legitimere disse teoriene benyttes ofte karakteristikk og argumentasjon som baserer seg på fordomsfulle og rasistiske stereotyper om den angivelige «fienden».

I prosjektet har det kommet flere spennende funn. Blant funnene i studien kan det observeres at det blir gitt ulike forklaringer og årsaker for opprinnelsen til informantenes holdninger. Alf mener det kommer fra genene, hvor han tillegger sin egen etnisitet en særlig høy verdi. Bent mener at hans holdninger skyldes observasjoner han har hatt gjennom livet, mens og Cato sier hans holdninger kommer som et resultat av en stadig nysgjerrighet etter nye svar. Min påstand er at årsaken til Catos holdninger først og fremst skyldes et ønske om å tilhøre en gruppe - en gruppe som kan gi han trygghet og etablerte sosiale relasjoner. Denne påstanden baseres på den ulogiske og selvmotsigende resonnering han har gitt angående «ideologiske overbevisninger», hvor min påstand er at motivasjonen hans for å delta i disse miljøene først og fremst er av sosiale relasjoner og oppmerksomhet snarere enn ideologiske overbevisninger.

Et annet interessant funn er at informantene i stor grad har en ensidig tilnærming til innsamling av informasjon. Alf hevder at han kun mottar innenifra, uten noen form for ytre påvirkninger. Bent kan en se er svært selektiv når han henter inn informasjon, da han nøye utvelger statistikk og historiske hendelser som har til felles at de kaster negativt lys over islam. Cato derimot uttrykker at han sliter med å finne pålitelig informasjon, og finner det utfordrende å identifisere pålitelig forskning. Det at Cato syns det er utfordrende og vanskelig å finne pålitelig forskning, tror jeg er med på og å gjøre at Cato er svært selektiv tilnærmingen har til å finne og utvelge informasjon. Jeg oppfatter dette som at det avgjerdene kriteriet for informasjonen han velger å tro på allerede støtter opp under hans allerede eksisterende virkelighetsoppfatning. Dette gjelder ikke bare Cato, men er felles for alle tre. Derfor kan det å oppsøke ny informasjon som bryter med det de allerede tenker, være svært vanskelig å ta innover seg, og en velger heller da å stille seg passivt til informasjon som blir fremstilt, uten å utøve særlig grad av kritisk tenkning.

Et annet fellestrekk blant informantene er at de har en apokalyptisk fremstilling av fremtiden, der det blir insinuert et forestillingskompleks der apokalyptisk tro på vesten står nært en undergang. Dette pessimistiske synet på fremtiden er drevet av frykt for at innvandringsgrupper vil overta Norge og vesten og gradvis erstatte «oss». For å motvirke denne undergangen foreslås tiltak som deportasjon av muslimer, eller enda mer drastiske handlinger som å ødelegge sentrale byer å starte på nytt. Det som er tydelig blant informantene er at det eksisterer en iboende frykt og redsel hos dem. Jeg har argumentert for at denne redselen stor grad skyldes at de befinner seg i en stresset livssituasjon, noe som fører til at de vurderer drastiske tiltak som nødvendige for å oppretteholder fred og stabilitet i eget liv.

5.2 Studiens begrensninger

Når en gjennomfører et forskningsstudium, er det avgjørende å vurdere begrensningene som kan påvirke gyldigheten og generaliserbarheten av resultatene. En begrensning som er særlig fremtredende i dette prosjektet, er det begrensede antallet informanter som deltar i studien. Det faktum at kun tre informanter har deltatt kan føre til begrensninger i studiens pålitelighet og validitet, noe som også kan påvirke muligheten for generalisering av

resultatene. Dette skyldes at tre informanter ikke er tilstrekkelig for å kunne uttale seg om alle med høyreradikale holdninger.

For å forbedre validiteten og generaliserbarheten av studien, ville det vært hensiktsmessig å intervju flere informanter. Jeg har jobbet intenst med dette, og gjentatte avtaler om å møtes har blitt brutt da informantene ikke har dukket opp eller har sluttet å svare. Begrenset tid, ressurser og andre faktorer har også gjort at det ikke har vært mulig å inkludere flere informanter i studien. Derfor satt jeg igjen med kun tre informanter.

Disse tre informantene deler også visse fellestrekk, annet enn at de tilhører ytre høyre. En vesentlig faktor jeg vil trekke frem er at alle beskriver seg selv som sosiale mennesker som liker å snakke med andre og som ikke har problemer med å kommunisere med personer med motsatte meninger. Jeg velger å inkludere denne faktoren under «studiens begrensninger» fordi denne faktoren kan føre til at en rekrutterer en spesifikk type person som ikke nødvendigvis representerer hele mangfoldet..

Likevel vil kunne jeg argumentere for at studien har verdi, da jeg har etablert et profesjonelt og tillitsfullt samarbeid med informantene, der jeg oppriktig tror at de formidler sine meninger på en korrekt, og sannferdig måte. Det at jeg har et begrenset antall informanter har også gitt meg muligheten til å samle dypere og analysere mer detaljert informasjon fra hver informant. Det at jeg har gjennomgått datamaterialet flere ganger kan ha bidratt til at jeg kan ha sett flere nyanser og detaljer i informasjon jeg har fått.

Det faktum at informantene også har ulike ideologier og dermed representerer en variasjon i meningsmangfoldet i utvalget, styrker også at de representerer en større andel enn bare seg selv. Dette ble gjort bevisst ved å målrettet søke etter informanter fra forskjellige organisasjoner i det høyreradikale miljøet, for å få en større, rikere og ulike ideologiske perspektiver som kan representerer ulike miljøer. Dette har også vært med på å gi studien større pålitelighet, enn hvis alle informantene hadde vært fra samme gruppering.

5.3 Videre forskning

I arbeidet med prosjektet har det vært interessant å møte aktive høyreradikale personer i et forsøk på å forstå hvordan de rasjonaliserer holdningene sine. I drøftingsdelen har det også blitt presentert en mistanke om at Cato er et tilfelle som sammenfaller med tidligere forskning som sier at noen unge blir dratt inn i et høyreradikalt miljø av sosiale grunner og ikke av ideologisk overbevisning (Bjørgero & Gjelsvik, 2015, s. 16). Denne ønskede følelsen av trygghet tror jeg er iboende for oss alle, og i forsøket på å finne dette kan enkelte se bort fra visse ting og være selektive i informasjonsinnhenting for å treffe personer som kan gi en tryggheten.

Dette ønsket om ivaretagelse av andre har Joe Erling Jahr, mannen som drepte Benjamin i 2001, fortalt var en av grunnene til at han begynte å henge med den nynazistiske gruppen Boot-Boys. I intervjuet med NRK forklarer han at han søkte beskyttelse av den nazistiske gjengen etter at han ble utsatt for vold av personer med innvandrerbakgrunn. Han forteller videre at den nazistiske gjengen ga ham beskyttelse, noen han kunne stole på, og som ga ham trygghet (Jahr, 2016). Dette i motsetning til andre samfunnsinstitusjoner, som han opplevde hadde sviktet.

Med dette som bakteppe tror jeg et givende forskningsarbeid ville vært å intervju utbrytere fra høyreradikale miljøer og høre hvordan de reflekterer rundt ulike motivasjonsfaktorer, hva de tenker om gruppetilhørighetens rolle, og eventuelle andre dynamikker som hovedargument for å delta i disse miljøene.

Med økt kunnskap om dette kan det bli lettere å sette i gang tiltak tidligere som forhåpentligvis kan hindre unge i å delta i destruktive miljøer. Et slikt prosjekt tror jeg også vil vært oppnåelig å gjennomføre, da jeg tror viljen til å delta hos en utbryter er langt høyere enn hos en som allerede er i miljøet fra før.

5. Konklusjon

Målet med denne masterutredningen har vært å få bedre innsikt og øke kunnskapsnivået om ytre høyre, samt få kunnskap om hvordan personer i disse miljøene rasjonaliserer egne holdninger. Dette har blitt undersøkt gjennom å svare på følgende problemstilling:

Hvordan bruker høyre radikale konspirasjonsteorier til å rasjonalisere egne holdninger?

For å finne svar på dette forskningsspørsmålet ble det gjennomført semistrukturerte intervjuer med tre aktive høyre radikale personer, med pseudonymene Alf, Bent og Cato. Resultatene viser at konspirasjonsteorier utgjør en sentral del av deres virkelighetsoppfatning, hvor teoriene gir en tilsynelatende fornuftig forklaring på deres holdninger.

Konspirasjonsteoriene som presenteres i studien er to kjente høyre radikale teorier. Alf har antisemittisk holdninger og betrakter jøder som fiender som er ansvarlig for «90% av all elendigheten i verden». Argumentasjonen hans bygger i stor grad på de samme ideene som er beskrevet i «Sions vises protokoller». Bent har fiendtlig innstilling mot Islam og ser på muslimer som sitt fiendebilde, hvor han frykter for at økt muslimsk innvandring gradvis vil føre til utskifting av det norske folket. Argumentasjonen som brukes er de samme som finnes i Eurabia-teorien. Cato som er yngst og ikke har hatt sine ideologiske overbevisninger like lenge, bruker ulike teorier som til tider er selvmotsigende. Dette har ført til spørsmål om hvorvidt han faktisk mener det han uttrykker, og om han deltar i disse miljøene primært av sosiale årsaker og ikke av ideologiske overbevisninger.

Det sentrale i alle konspirasjonsteoriene er at *ingenting er hva det utgir seg for og at alt henger sammen og ingenting er tilfeldig*. Konspirasjonsteoriene brukes i stor grad for å skape fortellinger og årsaksforklaringer på komplekse spørsmål, der de presenterer fienden med karakteristikk basert på fordomsfulle og rasistiske stereotyper. Teoriene bidrar videre til å skape en opplevelse av kontroll og sammenheng, samtidig som de legger skylden og ansvaret for informantenes ulykke på andre.

En annen observasjon er at samtlige av informantene kun innhenter informasjon fra én side og gir høy verdi til enkelthendelser, samtidig som de overser andre viktige faktorer og andre årsaker. Dette kan forklares med deres sterke mistillit til samfunnsinstitusjoner og samfunnet generelt. Denne dype mistilliten fører til at informanten maler en apokalyptisk fremstilling av fremtid. Jeg har argumentert for at denne redselen stor grad skyldes at de befinner seg i en stressende livssituasjon, noe som fører til at de vurderer drastiske tiltak som nødvendige for å opprettholde fred og stabilitet i eget liv. Informantene kommer så med tiltakene som skal motvirke undergangen. Bent mener at det må skje en masse deportasjon av muslimer fra landet, mens Alf uttrykker et ønske om at sentrale vestlige byer blir fullstendig ødelagt ved bombing, med hensikt om å starte på nytt.

Det er viktig å merke seg at denne studien kun involverer tre informanter, noe som ikke er tilstrekkelig for å generalisere funnen til hele det ytre høyre radikale miljøet i Norge. Derfor kan denne studien betraktes som ett av flere bidrag som indikerer at det er en aktiv bruk av konspirasjonsteorier i høyre radikale miljøer, der teoriene fungerer som en forsvarsstrategi for å rettferdiggjøre egne holdninger.

6. Litraturliste

- Andreassen, K. E., Bergstrøm, I., & Dahl, T. (2021, Juli 9). *Spørsmålene Norge måtte ha svar på*. Hentet fra uib.no: <https://www.uib.no/aktuelt/146501/spørsmålene-norge-måtte-ha-svar-på>
- Antifa. (u.d.). *Antifa.tk*. Hentet fra Om oss: <https://antifa.tk/om-oss/>
- Aslaksen, P. (2019, Desember 16). *Rasjonalisering*. Hentet fra Snl.no: https://snl.no/rasjonalisering_-_psykologi
- Ånestad, A., Olsson, S. V., & Sølhusvik, L. (2021, Juli 28). *Nrk.no*. Hentet fra Listhaug forsvarer bruken av ordet snikislamisering: <https://www.nrk.no/norge/listhaug-forsvarer-bruken-av-ordet-snikislamisering-1.15590047>
- Bandlien, B. (2023, Mars 17). *Vikingtiden*. Hentet fra Snl.no: <https://snl.no/vikingtiden>
- Banik, V. K. (2023, Januar 24). *Snl.no*. Hentet fra Holocaust: <https://snl.no/Holocaust>
- Barkun, M. (2013). *A Culture of Conspiracy: Apocalyptic visions in contemporary America*. Los Angeles: University of California Press.
- Benjamin, T. (2017). *Lions of the North*. Oxford: Oxford University Press Inc.
- Bjørge, T., & Gjelsvik, I. M. (2015). *Forskning på forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme*. Oslo: Politihøgskolen.
- Bjørge, T., & Gjelsvik, I. M. (2015). *Forskning på forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme*. Oslo: Politihøgskolen.
- Bjørge, T., Døving, C. A., Emberland, T., Gjelsvik, I. M., & Haanshuus, B. (2018). *Høyreekstremisme i Norge. Utviklingstrekk, konspirasjonsteorier og forebyggingsstrategier*. Oslo: Politihøgskolen.
- Dalen, M. (2013). *Intervju som forskningsmetode - en kvalitativ tilnærming*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Dyrendal, A. (2023, Januar 24). *Snl.no*. Hentet fra Sions vises protokoller: https://snl.no/Sions_vises_protokoller
- Dyrendal, A., & Emberland, T. (2019). *Hva er konspirasjonsteorier*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Emberland, T. (2022, Mars 22). Det hvite sinnet.
- Gleiss, M. S., & Sæther, E. (2021). *Forskningsmetode for lærerstudenter. Å utvikle ny kunnskap i forskning og praksis*. Oslo: Cappelen Damm.
- Gleiss, M. S., & Sæther, E. (2021). *Forskningsmetode for lærerstudenter. Å utvikle ny kunnskap i forskning og praksis*. Oslo: Cappelen Damm.
- Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenkapelige metoder*. Oslo: Fagbokforlaget.
- Halvorsen, P. C. (2021, Juni 9). Innledning. *Norsk sosiologisk tidsskrift*, ss. 1-8.
- Hellevik, O., & Hellevik, T. (2017, August 31). Utviklingen i synet på innvandrere og innvandring i Norge. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, ss. 250-283.
- Holmøy, E., & Strøm, B. (2017). *Betydningen for demografi og makroøkonomi av innvandring mot 2100*. Oslo: SSB.
- Holm-Hansen, J., & Paulsen, M. (2023, April 21). *Snl.no*. Hentet fra Volodymyr Zelenskyj: https://snl.no/Volodymyr_Zelenskyj
- Jahr, J. E. (2016, Juni 17). Brennpunkt: En god soldat? (C. Ellingsen, Intervjuer)
- Lindin, I.-K., Hovet, D., & Delebekk, N. F. (2021, Juli 21). *22. juli: Motivene bak terroren*. Hentet fra faktisk.no: <https://www.faktisk.no/artikler/z2me2/22-juli-motivene-bak-terroren>

- Molbæk-Steensig, S. (2011, Oktober 6). *hlsenteret.no*. Hentet fra Holocaustbenektelse: <https://www.hlsenteret.no/kunnskapsbasen/Ulike%20folkemord/folkemord-under-nazismen/ettertid/holocaustbenektelse>
- Nilsen, A. B. (2014, April 25). *forskning.no*. Hentet fra Pakkis er ut: <https://forskning.no/historie-religion/-pakkis-er-ut/1173711>
- Nilsen, A. B. (2014). Hatretorikk: Den intolerante språkbruken. *Fleks*, ss. 1-16.
- Nordseth, G. (2021). Hva sier forskningslitteraturen om utbredelsen av ekstreme holdninger blant norske elever, og hva er fellesnevneren hos dem med disse holdningene? *Eksamen: MGUSA 501 Samfunn, utdanning og læring*.
- Ormaasen, M. Ø. (2017). *duo.uio.no*. Hentet fra Over- og undermennesket: Dehumanisering i et historisk perspektiv: <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/57160/1/Masteroppgave--Magnus-Ormaasen.pdf>
- PST. (2022). *Nasjonal trusselvurdering 2022*. Oslo.
- PST. (2023). *Nasjonal trusselvurdering 2023*. Oslo: Politiets sikkerhetstjeneste.
- Ravndal, J. A. (2017). Right-Wing Terrorism and Violence in Western Europe: A Comparative Analysis. *Department of Political Science*.
- Roos, M. (2023, April 21). *Snl.no*. Hentet fra Mulla Krekar: https://snl.no/Mulla_Krekar
- Ropeid, K. (2022, Mars 30). *Utdanningsnytt.no*. Hentet fra Lektorstudent krever erstatning etter å ha blitt erklært uskikka: <https://www.utdanningsnytt.no/lektor-skikkethetsvurdering/lektorstudent-krever-erstatning-etter-a-ha-blitt-erklart-uskikka/318533>
- Sian. (u.d.). *Sian.no*. Hentet fra Om Sian: <https://www.sian.no/om-sian>
- Silberberg, N. (u.d.). *chabad.org*. Hentet fra What Is Chabad?: https://www.chabad.org/parshah/article_cdo/aid/630301/jewish/What-Is-Chabad.htm
- Simonsen, K. B. (2022, Mars 11). Ideologi, situasjon og personlighet. *Om forskningen på nazismens gjerningspersoner*, ss. 51-66.
- Simonsen, K. B. (2021). 9. Holocaustbenektelse på norsk: et historisk perspektiv. I E. Rees, H. Karlsen, M. Brovold, & S. Dingstad, *Minoritetsdiskurser i norsk litteratur* (ss. 181-200). Oslo: Universitetsforlaget.
- Skirbekk, S. (2021, Desember 30). *Snl.no*. Hentet fra ideologi: <https://snl.no/ideologi>
- Smith-Solbakken, M. (2022, Sptember 1). *Snl.no*. Hentet fra John D. Rockefeller: https://snl.no/John_D._Rockefeller
- Stortinget. (2022, Mars 02). *Stortinget.no*. Hentet fra Partiene på Stortinget: <https://www.stortinget.no/no/Stortinget-og-demokratiet/stortinget-undervisning/ungdomstrinnet/valg-og-pavirkning/politiske-parter/>
- Strømmen, Ø. (2021, Februar 22). *Eurabia*. Hentet fra Snl.no: <https://snl.no/Eurabia>
- Tjora, A. (2018). *Viten skapt kvalitativ analyse og teoriutvikling*. Oslo: Cappelen Damm.
- Utdanningsforbundet. (2023, Januar 23). *Plakat: Det er mye en avgangselev skal lære*. Hentet fra Utdanningsforbundet.no: <https://www.utdanningsforbundet.no/larerhverdagen/materiell-og-brosjyrer/plakater/plakat-det-er-mye-en-avgangselev-skal-laere/>
- Vestel, V., & Bakken, A. (2016). *Holdninger til ekstremisme. Resultater fra Ung i Oslo 2015*. Oslo: OsloMet.
- Vogt, K. (2018, Februar 20). *snl.no*. Hentet fra dhimmi: <https://snl.no/dhimmi>
- Winje, G. (2022, Mars 24). *Snl.no*. Hentet fra frimureri: <https://snl.no/frimureri>
- Wolff, E. C. (2022). *Nasjonalisme og høyre-radikalisme i Europa: 1789-2019*. Oslo: Cappelen Damm.

Vedlegg

Vedlegg 1: Eksempel på melding:

Hei!

Mitt navn er Gard Nordseth, jeg er lærerstudent og i den forbindelse holder jeg på med en masteroppgave. Oppgaven handler om hvordan ulike personer rasjonaliserer over holdningene sine.

Jeg kontakter dere i håp om at noen av deres medlemmer lar seg intervju. Om personen er norsk eller svensk spiller ingen rolle. Jeg kan garantere full anonymisering i oppgaven og personen kan trekke seg når som helst. Jeg vil anta at intervjuet tar ca en time, det kan gjøres over telefon, zoom, eller annen foretrukket plattform.

Spørsmålene som kommer til å bli stilt er helt åpne og oppgaven har ikke som hensikt å diskreditere noen.

Om det ønskes at jeg sender mer informasjon om prosjektet eller om noe annet, gjør jeg gjerne det. Det samme gjelder om det er spørsmål ang meg, jeg kan sende eller dere kan ringe meg når som helst. Mitt telefon nummer er 92 28 05 11.

Med vennlig hilsen
Gard Nordseth

Hei igjen!

Jeg sendte dere en forespørsel om å delta i et anonymisert intervju til min masteroppgave for litt over en uke siden. Lurte på om dere har sett denne mailen, og om noen av dere kunne tenke dere å delta? Jeg bor i Bergen, så hvis eksempelvis noen i [redacted] kunne tenke seg å ta en kaffe hadde det vært interessant.

Intervjuet kan også foregå over telefon, zoom, eller at annet foretrukket plattform. Kan love full anonymitet og hvis dere har noen spørsmål angående oppgaven eller meg er det bare å spørre.

Håper å høre fra dere. Med vennlig hilsen
Gard Nordseth

send sms

Hei [redacted]
Mitt navn er Gard Nordseth og det var jeg som ringte deg nettopp.

Ringte for å spørre deg om du kunne stille til et intervju tilhørende min mastergrad. Jeg studerer til å bli lærer og mastergraden min handler om hvordan ulike personer rasjonaliserer holdningene sine.

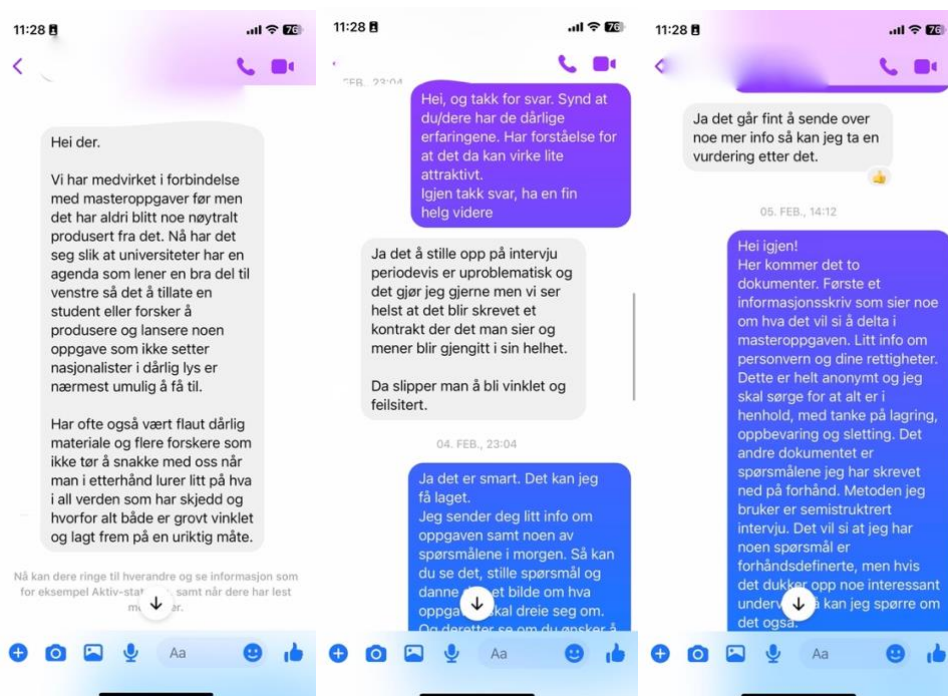
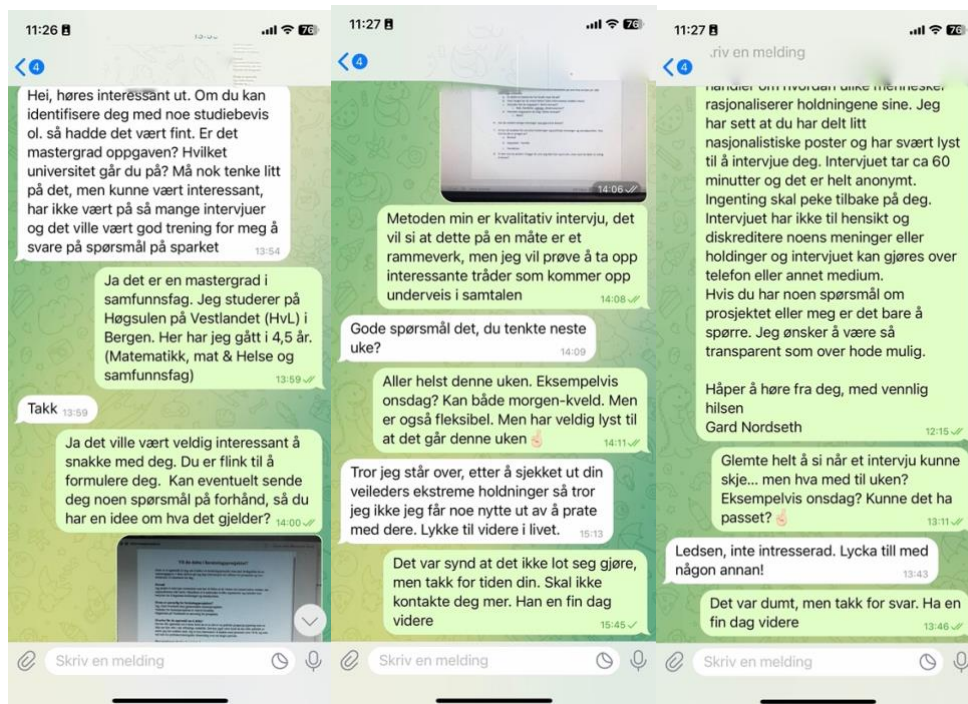
Intervjuet vil være helt anonymt, ingen navn eller andre ting kan spores tilbake til deg. Personlig liker jeg å møte fysisk, men over telefon, zoom etc passer også bra. Om du har noen spørsmål svarer jeg gjerne på telefon eller melding. Håper på positivt svar 🙌

Med vennlig hilsen
Gard Nordseth

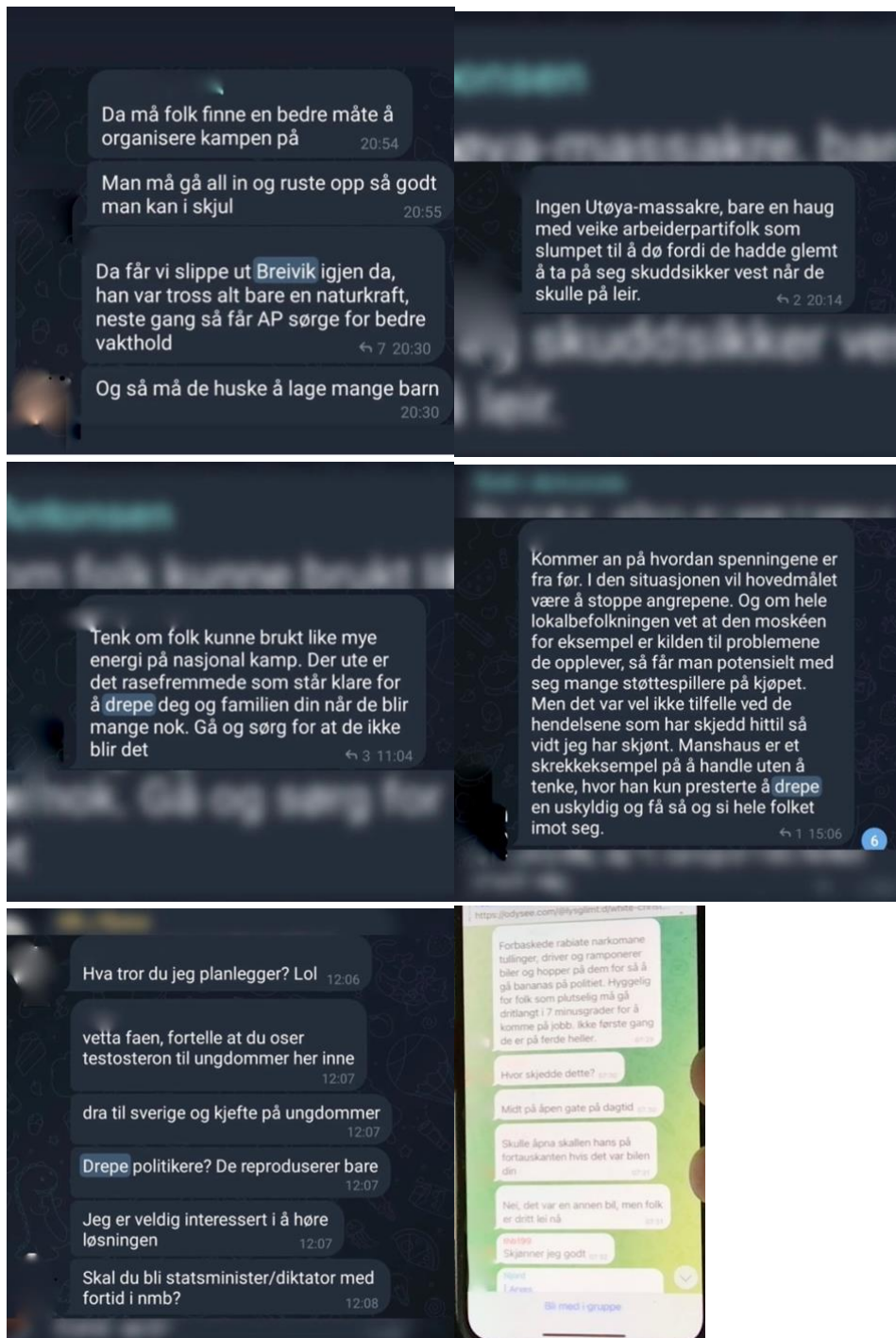
Hei [redacted]
Mitt navn er Gard Nordseth og jeg kontakter deg for å spørre om du kunne tenke deg å bli intervjuet til min masteroppgave. Jeg studerer til å bli lærer og mastergraden min handler om hvordan ulike personer rasjonaliserer holdningene sine. Jeg har sett at du har blitt intervjuet før, og synes det hadde vært spennende å snakke med deg.
Intervjuet vil være helt anonymt, ingen navn eller andre ting kan spores tilbake til deg. Antar intervjuet tar ca 60 min og dette kan gjøres over telefon. Om du har noen spørsmål svarer jeg gjerne på telefon eller melding. Håper på positivt svar 🙌

Med vennlig hilsen
Gard Nordseth
Tlf: 92 28 05 11

Vedlegg 2: Svar fra informanter

Vedlegg 3: Oppfordring til Vold

Vedlegg 4: Intervjuguide

Intervjuguide

Før jeg setter i gang intervjuet vil jeg gjøre informanten oppmerksom på taushetsplikten i forhold til andre personer en har møtt i sitt virke. En kan dermed ikke nevne navn, eller beskrive hendelser/situasjoner som kan bidra til å identifisere enkeltmennesker eller andre organisasjoner.

Hovedspørsmål	Mulig oppfølgingsspørsmål
1. Kan du beskrive litt hvem du er som person? Hva liker du å bruke tiden din på? Hva gjør du på? Interesser?	Hva er viktig for deg?
2. Hvor vil du plassere deg selv i det politiske landskapet? Utdyp gjerne	Hvis en tenker på politikk langs en akse fra venstre til høyre. Hvor vil du plassere deg selv? Om du vil kan du plassere deg i forhold til andre grupper / partier.
3. Når du beskrev deg selv i det politiske landskapet, hvordan tenkte du?	Var det noen politiske saker du satt høyere enn andre? Politisk, økonomisk, ideologisk, innvandrerspørsmål?
4. Hvordan vil du beskrive de som er på den andre siden av deg på den politiske aksene?	Positiv/negativ til deres meninger? Begrunn gjerne hvorfor
5. Pleier du å uttrykke dine ideologiske meninger til omverden?	Om ja, er det ofte med eller mot meningsmotstandere? Er det en spesiell grunn til at du snakker/ ikke snakker politikk med andre?
6. Opplever du ofte synspunktene dine er annerledes enn andres? Eller omgås du ofte med likesinnede?	På hvilken måte?
7. I rapporter og litteratur jeg har lest brukes ord og uttrykk ord som ytre høyre, ytre venstre, radikal og ekstrem. Er dette betegnelser du selv bruker?	Skiller du mellom radikal og ekstrem? Er det en side du syns er bedre/verre enn den andre? Bruker du andre begreper? I så fall hvilke?

Hva legger du i de ordene?	
8. Det å diskreditere meningsmotstandere er en velkjent hersketeknikk som bidrar til å flytte fokus fra saken til å dreie seg om personen. Kjenner du til slike teknikker? Har dette skjedd med deg? Evt har du brukt dette som et bevist virkemiddel noen gang?	Evt, hva har blitt sagt mot deg? Er det hold i påstandene? Hvorfor mener noen det? Evt, har du brukt det mot andre?
9. Forrige spørsmål handlet om hersketeknikk. En slik teknikk kan være å si at noe er en konspirasjon. En konspirasjonsteori er en teori eller forestilling om at noe skyldes en hemmelig sammensvergelse eller et komplott. Har dette blitt sagt om deg og dine holdninger?	Isåfall, hvilke teorier har da blitt nevnt? Kan du forklare? Er det noe hold i anklagene?
10. Har du tidligere trodd på en teori, som du ikke lenger tror på? Altså at du har endret mening.	Ja: Isåfall hva? Hvorfor endret du mening/standpunkt? Nei: Hva skulle til for at du hadde endret mening? Eksempelvis, ny forskning, personlig erfaringer, annet?
11. Vi har nå snakket litt om dine ideologiske og politiske meninger og standpunkter. Hva tror du de er preget av?	Bosted, venner, miljø, hendelser? Følg opp det informanten trekker frem. Hvis hen ikke vet, gå videre til neste spørsmål
12. Hvis du hadde vært bosatt eller hadde vært oppvokst på et annet sted i Norge, tror du dette kunne hatt en innvirkning på dine politiske meninger i dag?	Bosteder kan ha ulikt sosiokulturelle forskjeller. Som eksempel, arbeidsmarked høyt/lavt, rikt/fattig. Er det homogent, eller er det stort kulturelt mangfold? Politiske meninger, er det mangfoldig?

13. Hva med venner og familie? Tror du de har hatt en innvirkning på dine politiske meninger?	Ja, på hvilken måte da? Nei, hvorfor ikke?
14. Kan en eller flere hendelser være en bakgrunn for dine politiske holdninger/meninger?	På hvilken måte?
15. Er det noe du ønsker å legge til, som jeg ikke har spurt om, men som du føler er viktig å nevne?	

Vedlegg 5: NSD- Samtykkeerklæring

Vil du delta i forskningsprosjektet?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt som skal ferdigstilles til en masteroppgave. I dette skrevet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Jeg ønsker å intervju mennesker som har til felles at de verner om konservative verdier, der nasjonalismen står sterkt. Hensikten er å undersøke hvilke argumenter og metoder som benyttes for å begrunne holdninger og standpunkter.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Jeg, Gard Nordseth skal gjennomføre masterprosjektet. Veileder for masterprosjektet er Astrid Sundsbø. Høgskolen på Vestlandet er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du har fått spørsmål om å delta fordi du er en del av en politisk gruppe/gruppering som har et annet standpunkt enn hva en kan se i det offentlige ordsifte. Det kan også være fordi du har blitt anbefalt av andre jeg har snakket med. Jeg er kun interessert i å snakke med personer over 18 år, og som har hatt sin politiske/ideologiske tilnærming over en lengre periode.

Hva innebærer det for deg å delta?

Jeg ønsker å gjennomføre et semistrukturert intervju. Et semistrukturert intervju er en intervju form der jeg har forberedt noen spørsmål på forhånd, men metoden gir også rom for å gå nærmere inn på enkelte temaer som kan vise seg å være interessante. Det er mellom 15-20 spørsmål, og intervjuet vil ta ca en time. Møteplass bestemmer du.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan jeg oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrevet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Dine personvernsopplysninger vil bli holdt hemmelig. Du trenger ikke å fortelle ditt virkelige navn eller andre opplysninger som peker mot deg. Dine kontaktopplysninger vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra mine private eller øvrige data.
- Intervjuet vil bli tatt opp med lydopptaker og lydfilen vil senere bli transkribert. Etter transkriberingen vil lydfilen slettes.
- Lydfilen og scripteringen vil ikke bli brukt til andre formål enn dette mastergradsprosjektet.

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til å la meg intervjuet om mine egne holdninger. Jeg bestemmer selv hva jeg vil fortelle til forskeren og hva jeg vil svare på. Jeg syns det er i orden at forskeren tar opp samtalen og transkriberer denne, der navn og sted blir endret. Jeg kan når som helst ombestemme meg, si nei og avbryte.

- Å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

.....
(Signert av prosjektdeltaker, dato)

- De som vil ha tilgang til intervjuet er meg og min veileder.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 15. Desember 2023. Etter prosjektslutt vil alt datamaterialet som kan knytte deg som person til studien slettes, og lydfilen formateres.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Jeg behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet har - Norsk senter for forskingsdata AS (nå Sikt) har Personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger jeg behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rett opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Gard Nordseth student ved Høgskolen på Vestlandet. Tlf: 92280511. Mail: GardNordseth@gmail.com.
- Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.
- Astrid Ouahyb Sundsbø, førsteamanuensis ved Høgskulen på Vestlandet, HVL. Tlf. 55 58 76 57 eller via epost: aosu@hvl.no.
- Høgskulen på Vestlandets personvernombud Trine Anikken Larsen, Trine.Anikken.Larsen@hvl.no Tlf. +47 55 58 76 82

Med vennlig hilsen

Gard Nordseth
(Forsker/veileder)

Astrid Sundsbø

Vurdering av behandling av personopplysninger

Skriv ut 06.12.2022

Referansenummer	Vurderingstype	Dato
718755	Standard	06.12.2022

Prosjekttittel

Ytre høyre i Norge

Behandlingsansvarlig institusjon

Høgskulen på Vestlandet / Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett / Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Prosjektansvarlig

Astrid Sundsbø

Student

Gard Nordseth

Prosjektperiode

01.11.2022 - 15.12.2023

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Særlige

 Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Uttrykkelig samtykke (Personvernforordningen art. 9 nr. 2 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 15.12.2023.

[Meldeskjema](#)**Kommentar****OM VURDERINGEN**

Personverntjenester har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

Personverntjenester har nå vurdert den planlagte behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at behandlingen er lovlig, hvis den gjennomføres slik den er beskrevet i meldeskjemaet med dialog og vedlegg.

VIKTIG INFORMASJON TIL DEG

Du må lagre, sende og sikre dataene i tråd med retningslinjene til din institusjon. Dette betyr at du må bruke leverandører for spørreskjema, skylagring, videosamtale o.l. som institusjonen din har avtale med. Vi gir generelle råd rundt dette, men det er institusjonens egne retningslinjer for informasjonssikkerhet som gjelder.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige personopplysninger, og særlige kategorier av personopplysninger om politisk oppfatning frem til 15.12.2023.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 nr. 11 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse, som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

For alminnelige personopplysninger vil lovlig grunnlag for behandlingen være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 a.

Behandlingen av særlige kategorier av personopplysninger er basert på uttrykkelig samtykke fra den registrerte, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 a og art. 9 nr. 2 a.

PERSONVERNPRINSIPPER

Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen:

- om lovlighet, retferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet.

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Vi vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og dataportabilitet (art. 20).

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

Ved bruk av databehandler (spørreskjemaløyper, skylagring eller videosamtale) må behandlingen oppfylle kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29. Bruk leverandører som din institusjon har avtale med.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må prosjektansvarlig følge interne retningslinjer/frådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGERDersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilken type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fyll-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-enderinger-i-meldeskjema>

Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson hos oss: Sturla Herfindal

Lykke til med prosjektet!

b6515db63

